

Fotevikens museum under tre år

Under åren 2011 - 2013 utkom regelbundet Fotevikens Museums nyhetsbrev ”Bulletiner från Foteviken” som nedladdningsbara pdf:er. Dessa bulletinerna hade startat redan ett par år tidigare på initiativ av Sven Rosborn men de var då endast knutna till Fotevikens hemsida.

För ett museum är det givetvis viktigt att hela tiden komma ut med sådana här nyhetsbrev som berättar om verksamheten. ”Bulletiner från Foteviken” mottogs också mycket positivt av allmänheten och många brev kom till museet och många nya kontakter kunde knytas.

I denna pdf har dessa pdf:er sammanställts till en enda artikel. Den ger en god bild av verksamheten på Fotevikens museum under nästan tre år. Samtliga dessa bulletiner är skrivna av Sven Rosborn som under denna tid var informationschef och forskningschef på museet.

Foteviken 2011-09-10

Den 3-4 september 2011 återskapade Region Skåne de så kallade Skånedagarna. Denna årliga återkommande manifestation av Skåne som en region med spännande kultur, näringsliv och andra attraktioner har en lång tradition men har under några år inte kunnat genomföras. I år valde man Bosjökloster mitt i Skåne som en samlingsplats för Skånedagarna. En av de stora attraktionerna var, förutom populära svenska musikartister, den vikingaby som Foteviken byggt upp och där projekt AmaProf var en väsentlig del. Det allmänna omdömet efter dessa två dagar var att just Vikingabyn med sina professionella museifolk såväl som volontärer varit det bästa och mest givande inslaget. Vi tackar givetvis för detta positiva omdöme.

Fotevikens Museum organiserade hela uppläget kring Vikingabyn och ett stort antal volontärer anslöt, både som enskilda såväl som i olika vikingagrupper. Ett flertal försäljare bland volontärena kunde också noteras där man bjöd ut kvalitetsvaror som var kopior med rötter i det nordiska kulturarvet. Försäljningen var för de flesta mycket god varför även den näringslivsinriktade delen uppenbart fick ett positivt gensvar av besökarna.

Ett tiotal vikingatält bildade själva miljön kring vikingabyn. Förutom dessa, samt andra mera renodlade marknadstält,

arrangerades olika aktiviteter för speciellt besökande barn. Här fanns pilbågskytte, dragkamp, yxkastning, hästridning och olika kroppsliga lekar.

Fotevikens Museum och AmaProf stod för utspisning av de ca 25 vikingar, volontärer såväl som museianställda, som deltog i arrangemanget. Förutom frukost bjöds på en äkta vikinagtida gryta med kött och rotfrukter. Grytan kokades under flera timmar i ett stort vikingakärl av järn, en kopia av ett av kärlen från Osebergaskeppet ca 834 e.Kr. Denna matlagning och denna gryta väckte många besökares intresse men att äta innehållet i järngrytan var, till stor besvikelse bland några, endast förbehållet vikingar, dvs volontärer såväl som fast anställda.

Åtta historiska föredrag hölls för publiken under de två dagarna. Dels berättades det om ”Myten om den skånske vikingakrigaren”, dels berättades det i klosterkyrkan från 1150-talet om nunneklostrets historia. Alla föredragen väckte stort intresse. Åhörare fanns givetvis även bland volontärerna som på detta sätt fick lära sig mer om bakgrunden till det som intresserar dem i deras egenskap av s.k. reenactors.

Interreg IVA
ÖRESUND – KATTEGAT – SKAGERRAK

Foteviken 2011-09-29

Bygget av vårt nya kontorshus går framåt med stormsteg. För att utnyttja materialtillgången maximalt används den traditionella Foteviksteknologin. Ett antal bodar bildar stomme och mellan dessa infogas de nya utrymmena. Bodarnas ytterbeklädnad avlägsnas och deras stommar bibehålls i den nya byggnaden. På detta sätt tar Fotevikens Museum sitt ansvar för att återvinna material som annars skulle vara ingredienser i det nutida "slit och släng"-samhället. Resultatet blir en kostnadseffektiv och perfekt lösning.

Problem uppstod emellertid i den lilla tornbyggnad som uppförs i nybygget. Den långe forskningschefen konstaterade att takhöjden endast blir 197 cm vilket är två centimeter kortare än hans längd. Resultatet blir nu i stället upphöjning av bjälkarna till en ej diskriminerande takhöjd.

När bygget är klart kommer all museipersonal, även cheferna, att sitta där de hör hemma, nämligen i direkt närhet till museibesökarna.

Foteviken 2011-10-02

Märklig stenlämning i Höör

Efter ett mailsamtal med Eta Christensson, en aktiv vikingareenactor, beslöt undertecknad att besiktiga en, som det verkade på beskrivningen, märklig stensättning i skogen strax öster om Höör, några hundra meter söder om landsvägen Höör – Hörby. För att bäst nå platsen, som ligger på en rullstensås mitt inne i tämligen gles skogsterräng, utgår man från en parkeringsplats till en däcksfirma på Ekgatan, koordinaterna 55.9262, 13.5641.

Efter ca 130 meter på skogsstigen kommer man fram till en stor flat sten som lagts över en vattensjuk mark. Stigen fortsätter sedan upp på och längs med åsen. Efter ca 140 meter finns stensättningen på åsens nordöstra sida på ca koordinaterna 55.9246, 13.5672.

Anläggningen består av fyra raka stenlinjer med stenar lagda på varandra upp till en dryg halvmeters höjd. Den ligger i sluttningen och stenradernas ovansidor bildar inga horisontella ytor utan följer marktopografin. Vid besökstillfället rådde dimma och den exakta orienteringen utifrån solens position var därför svår att fastställa – det verkar dock som om anläggningen är orienterad efter de fyra väderstrecken. Eta har mätt upp innermåtten och stenfundamentet bildar en perfekt kvadrat med 10,5 meters insidesmått.

Anläggningen är inte orienterad efter rullstensåsen utan troligtvis efter väderstrecken. Detta har inneburit ett merarbete vid byggandet eftersom det sydöstra hörnet går in i åsen och man har varit tvungen att göra en terrass för den östra och södra stenraden att vila på.

Anläggningens södra sida sedd från insidan av kvadraten.

I det nordvästra hörnet, som också är anläggningens lägsta punkt, saknas stenar på dryga två meter åt båda hållen. Från denna säkerligen ursprungliga öppning antyds en horisontell ”väg” in mot kvadratens mitt. Mittpartiet utgörs av en oval fördjupning på några meters längd vilken ligger mitt på diagonallinjen mellan öppningen i det nordvästra hörnet och anläggningens sydöstra hörn.

Anläggningen från det nordvästra hörnet som en gång måste ha varit ingång.

Strax utanför ingångsöppningen sluttar marken svagt ett trettiotal meter till en stor sank svacka i terrängen.

Enligt Fornsök finns inga fasta fornlämningar i området. Vid kontroll av det äldre kartmaterialet kan konstateras att ingen bebyggelse är känd i området i kartmaterialet från 1700-talet till nutid. Området beskrivs vid Laga skiftet år 1825 som ”466: Ekesängsbackarna, mager sandig jord”. Området går numera under den något märkliga benämningen ”Gyldenpris”. Någon gård med det namnet är mig veterligen, dock utan djupare forskning, inte känd i området.

Vad är då detta för någonting?

Vissa saker bör kunna fastställas:

Det är ingen djurfålla; stenraderna är alltför låga för detta, därtill är det omotiverat att så exakt orientera och bygga en perfekt stenkvadrat för djur.

Den är medveten lagt utifrån andra förutsättningar än terrängformationen. Man har därtill haft omaket att behöva gräva sig in i åsen i de sydliga partierna. Allt verkar vara lagt med stor omsorg.

Det kan inte vara grund för en byggnad, dels är den för bred, dels är den inte horisontell utan lutar kraftigt.

Det verkar som om det nedsjunkna partiet i mitten med sin ovala form har haft en central betydelse för anläggningen och att stenramen endast är en markering av själva området.

Eta har hört talas om två lokala teorier som enbart utgått från funderingar. En är att man tillverkat cement i anläggningen!! Detta är en märklig hypotes och fullständigt omöjlig. En annan fundering har varit om det varit en pestkyrkogård. Detta verkar dock mindre sannolikt eftersom anläggningen gjorts med stor omsorg när det gäller planformen vilket knappast varit nödvändigt för ett sådant gravområde men också utifrån det faktum att pesten/koleran inte verkar ha härjat så hårt i området på 1700- och 1800-talen.

Kanske är det så att fördjupningen döljer en naturlig källa och att denna ansetts så märklig att man inramat den. Svaret på gåtan kan endast fås om man företar en grävning i den centralt belägna fördjupningen.

Sven Rosborn

Anläggningen sedd från sydöstra hörnet. Murarnas ytterkanter markerade, så även den ovala nedsänkningen mitt i kvadraten. Kamerans förskjutningar gör att den perfekta kvadraten blivit skev.

Foteviken 2011-10-09

Unik nypremiär av en nordisk vikingafilm

Nu på lördag, 15 oktober 16.00 visas på Cinemateket i Malmö, biografen Spegeln vid Stortorget, en nyrestaurerad vikingafilm, "Den röda kappan". Denna långfilm kom 1967 och var den då dyraste gjorda nordiska historieproduktionen. Biobesöket på lördag kostar 65 kronor och då ingår medlemskort i Cinemateket.

Innan filmen startar håller forskningschefen och arkeologen vid Fotevikens Museum Sven Rosborn ett anförande om filmen och om innehållets historiska bakgrund.

Detta är ett klassiskt kärleksdrama som enligt legenden utspelade sig mer än tusen år tillbaka i tiden. Den danske historieskrivaren Saxo Grammarticus har i slutet av 1100-talet odödliggjort dramat i sin bok om danernas historia. Berättelsen levde dessutom kvar i

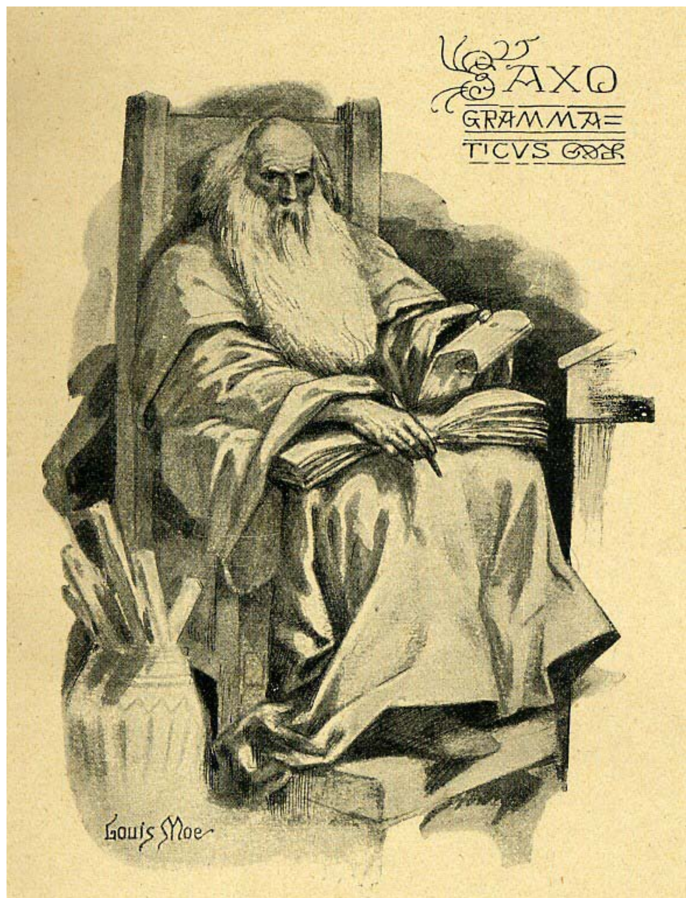

Dramatiken i den urgamla kärlekslegenden om Hagbard och Signe har inspirerat författare och tonsättare upp i modern tid.

folksångerna från medeltiden och långt fram i nästan modern tid. På 1600-talet var legenden en av Sveriges mest populära folksånger.

Långfilmen producerades som ett samnordiskt projekt. Som alla historiska filmer präglas den av sin samtids historieuppfattning och sätt att dramatisera. Den är en produkt typisk för 1960-talet. Den isländska, karga naturen bildar storstilad bakgrund.

När filmen hade premiär frågade sig en recencent: "Varför skulle man inte kunna tänka sig en nordisk vikingafilm, som hämtade märg och must ur de gamla sagorna, likaväl som den amerikanska Västernmyten gett upphov till en hel filmgenre". Också andra recensenter menade att här verkligen fanns ett rikt material för framtida filmproducenter att hämta inspiration från.

Foteviken 2011-10-01

Vår flygande ambassadör

Fotevikens Museum är ett museum som arbetar mycket på det internationella planet. Många EU-projekt har avlöst varandra sedan slutet av 1990-talet. Genom detta Europasamarbete har museet skapat en värdefull och nödvändig profil när det gäller utvecklingen av den typ av arkeologiska friluftsmuseer som vi representerar. Framgångarna har heller inte låtit vänta på sig. Genom museets aktiva roll tillsammans med andra länders representanter, inte minst från Norge, Tyskland och England, har denna typ av museer fått ett stabilare regelverk samt väsentligt ökat de historiska kvalitetsnormerna. Fotevikens Museum i dag en av de humanistiska institutioner i Sverige som är involverade i flest engagemang av denna typ.

Björn M Buttler Jakobsen är vår flygande ambassadör. Otaliga är de arkeologiska friluftsmuseer i Europa som han besökt under mer än ett decennium; otaliga är de möten med institutionsledare från Italien och Spanien i söder till Island och Ryssland i norr som han aktivt tagit del av. Nedan ges några axplock på några av de för arkeologiska friluftsmuseer viktiga möten som Björn deltog i under bara september månad i år.

Den 5 september sammanstrålade under två dagar i Bryssel styrelsen för ”Destination Viking Association” där Björn sitter som vice ordförande. Man lade här sista handen vid ett nytt projekt, ”Viking vision” inom ramen för EU:s projektprogram Culture 2007
Projektet kan ni läsa mer om här.

Några dagar senare avhölls ett avstämningsseminarium i EU-projektet “Amaprof”. Detta projekt, som ligger under Interreg IVA, har som mål att analysera relationerna mellan professionella kulturutövare och volontärer på nordiska museer. Fotevikens Museum driver detta tillsammans med Middelaldercentret på Nyköbing/Falster i Danmark. Mer om projektet här.

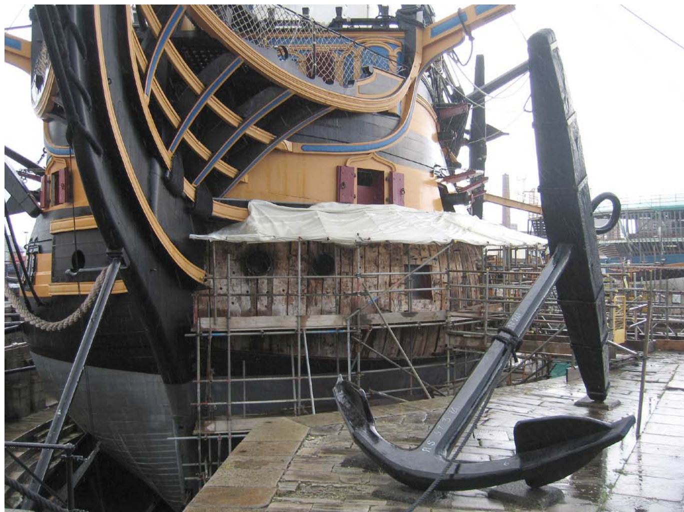
Direkt efter detta seminarium flög Björn med med-arbetaren Jackie till Gdansk i Polen för att där deltaga i kick-off-mötet för ett nytt EU projekt inom South Baltics program. Deltagarna kommer från Polen, Litauen och Skåne i Sverige. Projektet, ”In Theater”, handlar om att man genom historiskt levandegörande, teater och musik sammanbygger länderna och bryter kulturbarriärerna. Fotevikens Museum blev ombedd av Polen att deltaga eftersom den svenska institution som skulle ha varit med drog sig ur i sista stund. Då projektet väl svarar upp till den typ av verksamhet som museet bedriver tackade vi ja.

Direkt från Gdansk tog sig så våra två museirepresentanter via London till Cardiff för ett möte med Fotevikens-

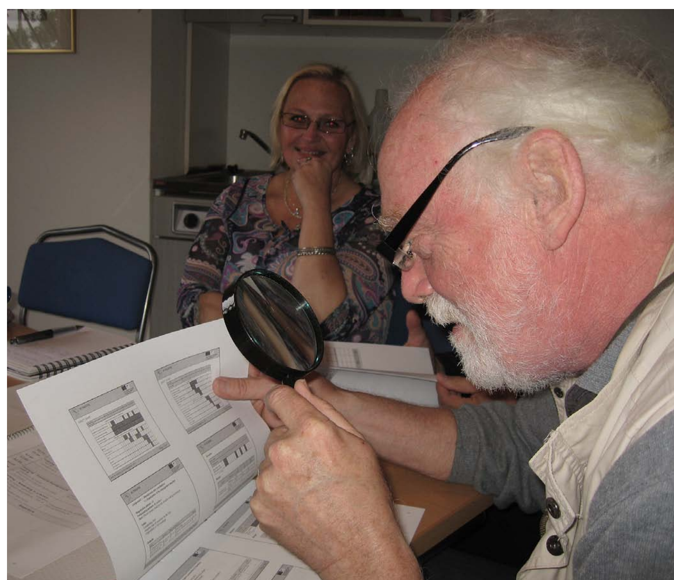
Mötet i Gdansk i Polen.

museums gruppartner i ett Europatäckande projekt, “Open Arch”. Se mer här om projektet. St Faggan Open Air museum ska tillsammans med Fotevikens Museum ansvara för management-delen under de fem år projektet kommer att löpa. Detta var det första av många kommande kreativa möten. Arbetsuppgifterna handlar om hur man driver ett arkeologiskt friluftmuseum i relation till experimentell arkeologi, besökare, forskning, förmedling m.m.

Innan man lämnade Bristol hann Björn med ett sammankallat styrelsemöte i organisationen IMTAL, i vars styrelse han blivit invald. IMTAL är en världstäckande organisation för bl.a. Arkeologiska friluftsmuseer.
Se mer om IMTAL här.

På återvägen från Bristol passade de två Foteviksmännen på att besöka det marinarkeologiska Mary Rose-museet i Portsmouth. Se mer om skeppet här. Givetvis missades inte tillfället att gå ombord på amiralskeppet Victory för att bese däcksplatsen där Nelson blev skjuten i slaget vid Trafalgar.

Björn försöker tyda EU:s krångliga regler som ibland fordrar rena detektivarbetet.

Efter en snabbvisit på Fotevikens Museum var det för Björn att åter packa resväskan, denna gång för en veckas vistelse i Borger, Holland tillsammans med museets administratör Anette Ahlroth. EU-projektet Open Arch samlade nämligen då alla deltagarna från hela Europa. Värd var Hunebedcentrum. Om detta museum se mer här. Temat för mötet var ”Bringing archaeology to life - New ways to reach the public”. Här presenterades och diskuterades bl.a. nya tekniker, social mediers kulturella roller m.m.

Kommunikation via digital teknik är ett måste i EU-projekt.

Anette (i bakgrunden) framför en holländsk informationstavla.

Foteviken 2011-10-05

Besök av norska råseglare

Söndagen den 2 oktober anlände ett antal norska sakkunniga i råseglingens svåra konst för att under några dagar segla med koggen Tvekamp av Elbogen. Med stolthet kunde Fotevikens Museum och volontärer från Skeppslaget konstatera att denna stora kogg, byggd av Malmö på initiativ av museet, tilldrar sig så stort internationellt intresse att besättningar från andra länder vill komma på besök och under några dagar segla och testa koggens sjövärdighet. Själva såg vi fram emot norrmännens besök eftersom dessa är verkligt kunniga i denna äldre seglingsteknik med endast ett segel.

Här nedan följer koggens kapten Gunnar von Gegerfelts rapport över seglatserna:

Lördagen den 1 oktober utrustades Tvekamp av Elbogen och seglades sedan till Falsterbokanalen av ordinarie skeppslag med Anders Jönsson som befälhavare.

På söndagskvällen genomgick norska besättningen säkerhets- och introduktionsutbildning ombord på koggen. Under kvällen och måndagsmorgonen sattes segel vid kaj och nödvändiga justeringar gjordes.

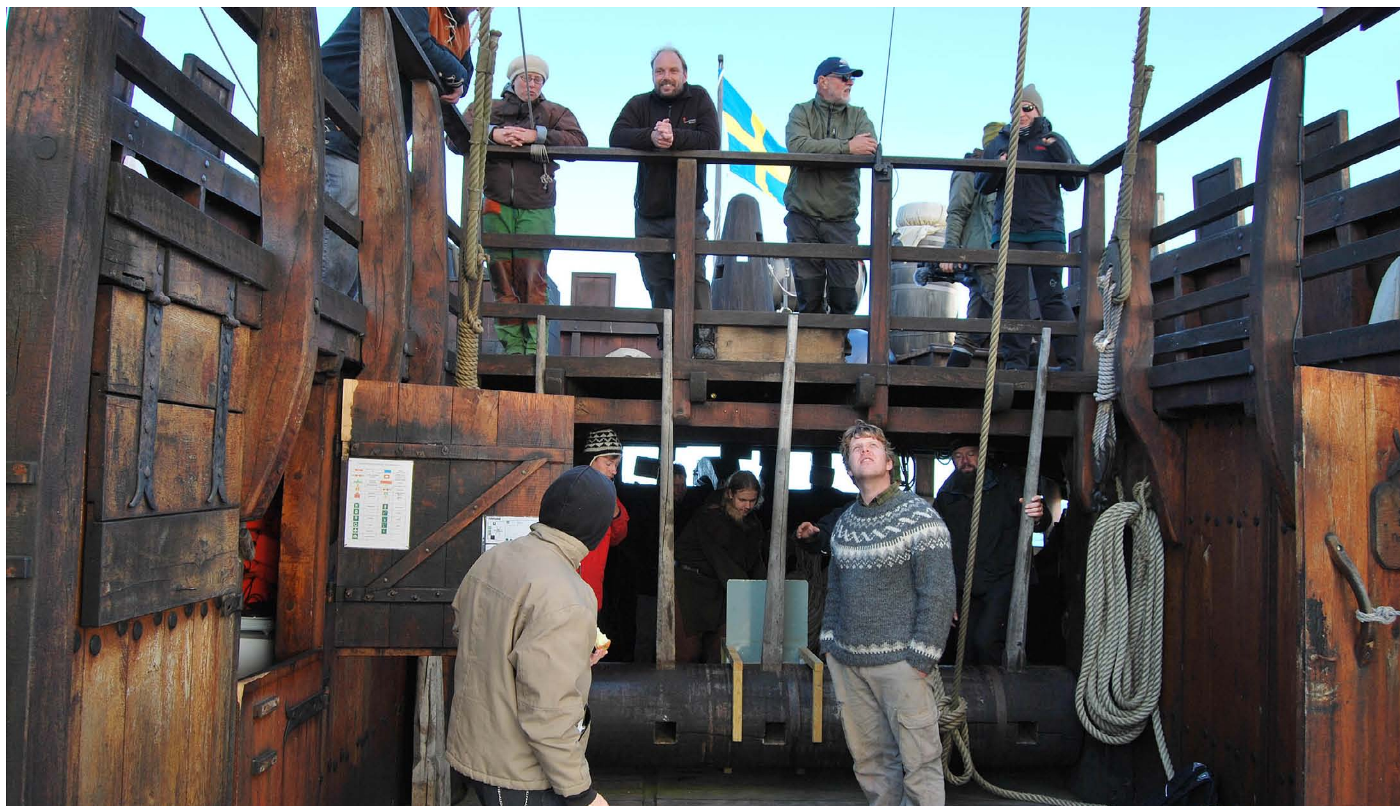
Måndagen 3 oktober vid 14.00 ca avgick Tvekamp med Gunnar von Gegerfelt som befälhavare. Skeppet gick för maskin fram till lämplig plats att sätta segel. Detta gjordes söder om vindkraftsparken mitt i Öresund. Diverse segelmanövrer och slag genomfördes. Vinden var vid tillfället W, ca 8 m/s.

Klockan 1700 ca dog vinden ut o tjocka började rulla in över sundet varför befälhavaren beslutade att gå tillbaka till Falsterbokanalen.

Med erfarenheterna från dagens segling gjordes på kvällen olika justeringar och nya fästen skapades, bl.a. för hals. Dessa justeringsarbeten fortsatte även på tisdag morgon.

På tisdagen avseglade Tvekamp vid middagstid. Segel sattes i södergående del av separationen av farleden. Vinden var W, ca 10 m/s. I utkanten av separationen slog Tvekamp och kryssade utanför separationen norrut samt slog igen ett par gånger.

Den första vändningen gjordes nu på mindre än en minut!! De andra vändningarna tog något längre tid pga. att gårdingar fastnade i livflottarna. Norrmännens förslag

är att flytta flottar och kanon, antingen ner på däck eller akterut! Detta medför dock en del ombyggnader!

Tvekamp seglades till Höllvikens fyr där seglet togs upp, ett arbete som skedde utan att använda avhåll eller dylikt. Den norska besättningen ”bara tog upp det”, vilket innebar endast ca fem minuters arbete!

Tvekamp återkom till Falsterbokanalen ca 18.30 och blev där väl förtöjd.

På onsdagen avgick Tvekamp mot Malmö 10.30 med Gunnar von Gegerfelt som befälhavare. Skeppslaget utgjorde besättning under färden. Norrmännen hade nämligen pga. tidsbrist avböjt att vara med på tillbakaseglingen. De var mycket nöjda med vad de sett och med sitt deltagande under några härliga dagar i nordisk samvaro.

Ankomst Malmö 13.30 där skeppet blev väl förtöjt.

Foteviken 2011-10-30

NOOAMS årsmöte på Midelaldercentret

NOOAM (den nordiska föreningen för arkeologiska friluftsmuseer) höll under weekenden 29-30 oktober sitt årsmöte. Denna gång stod Middelaldercentret på Nyköbing Falster femton mil söder om Köpenhamn som värd. Samarrangör var EU-projektet AmaProf. Detta projekt, som drivs mellan Fotevikens Museum och Middelaldercentret, har som huvuduppgift att analysera skillnaderna i volontörarbeten mellan olika länder samt att ta lärdom av hur olika museiorganisationer handhar frågan. I Sverige är volontörsbegreppet t.ex. på flera håll ett tämligen okänt fenomen medan det är mycket vanligt i övriga världen.

Ett drygt trettiotal personer deltog, representerande 14 olika museianläggningar. Merparten samlades på Fotevikens Museum redan på fredagskvällen för övernattning och samlad färd i minibussar på lördagsmorgonen. Givetvis startade mötet med rundvisning av Middelaldercentret, en av Nordens största återskapade medeltidsmiljöer, med såväl stads- som bondgårdsbebyggelser. Avskjutande av den mindre kastmaskinen, blidan, blev en upplevelse i dåtida militär ”vänlighet”. Kåre, som ledde avskjutningen, var dock inte medeltidsklädd – centret var ju stängt för säsongen. **Ni kan se videon genom att klicka här.**

Efter rundvisningen väntade frokost (lunch) i ”Det vide Huse”. Som vanligt när föreningen har sina möten står värdmuseet för inhandlandet av råvarorna medan deltagarna delas upp för att alla hjälpa till med matlagningen. Ett bättre sätt att lära känna varandra och delge erfarenheter under praktiskt “matnyttigt” arbete finns inte.

Eftermiddagen upptogs av två punkter. Middelaldercentret berättade om sitt deltagande i projektet ”Europeisk volontörservice” som låter personer från olika länder komma till museerna och arbeta i upp till ett halvår samtidigt som man studera språk etc. Den andra punkten var en

Rundvandring i Middelaldercentret.

uppföljningsdiskussion av det föredrag som hållits under förra årsmötet och som handlade om tio viktiga punkter av kvalitetssäkring för arkeologiska friluftsmuseer.

Deltagarna delades inför kvällen upp i olika lag som hade att tillaga en trerätters middag. En helt fantastisk kulinarisk ”hygge”-afton skapades på detta sätt. **Här är några små filmsekvenser från detta tillfälle.**

På söndagens program stod årsmötesförhandlingar samt en ingående och mycket lärorik föreläsning/minikurs om medeltida dräktskick. Dräktkonsulenten och arkeologen Chatarina Oksen visade både instruktiva bilder såväl som rent fysiska dräktkopior i alla dess detaljer. Nyfikenheten och vetgirigheten bland åhörarna visste inga gränser.

Efter ett enkelt smörrebröd vidtog färden hem till väntande flyg och tåg.

Foteviken 2011-11-01

Spökvandring vid Foteviken

Som en motvikt till den amerikaniserade Halloweentradition som nu är allmän i Sverige beslöt Fotevikens Museum att anordna en mörkervandring bland nordiska gastar, vättar, gudar och troll. Sammantaget drygt tjugo personer från både museets personal, volontärer och vänföreningen SVEG var ute i mörkret för att ge de ca 130 besökarna en upplevelse de sent skulle glömma. För säkerhet skull hade vi markerat att vandringen inte var lämplig för mindre barn. Och tur var det! Många blev nog ordentligt skrämda och tjusade på samma gång.

Grupper om tjugo personer begav sig ut i mörkret, ledsagad av ett andeväsen som endast gav grymtande

Spökvandring
på Fotevikens Museum

Tisdagen 1 nov 19.00
Möt nordiska gudar, andar, troll och elaka väsen

Föranmälning fordras på
museum@foteviken.se
Klädsel: grova skor och varma kläder

Vilken vandring! Ljusen lyste svagt upp skeppssättningen på branten mot havet. Gruppen stoppades inne i skeppet av dödsportens väktare. Tur var det. Andeväsendet som ledde gruppen höll på att ta dem till dödsriket där Hel härskade. Efter att berättat om skeppet Nagelfar och Ragnarök samt att man absolut inte fick se Hel i ögonen stod hon plötsligt där i fören. Hemsk var hon att skåda – blundade gjorde många.

Färden gick vidare mot det stora försvarstornet av trä, med röda sken upplyst denna gastarna och andarnas natt. Nedanför tornet satt de tre nornorna vid en järnkittel. Till och med de sturskaste av barnen blev nu skräckslagna inför de tre kvinnornas hemska skepnader och hesa prat och skratt. Snart slöt sig dock säkerheten när gruppen kom in i Vikingastaden genom Nordreport. Men hur ta sig från staden via Syndreport till räddningen i museets entrebyggnad? Besökarna bjöds på en varm trolldryck och sedan var det för var och en att fortast möjligt störta mot räddningen. Nu hade man ju inte längre repet som skydd.

ljud ifrån sig. Alla var tvungna att under färden hålla i ett långt rep – styrkan mot de onda makterna fanns i repet. I offerlunden, med gudabilderna som var svagt och trolskt upplysta dök plötsligt en ruskig och vresig man upp ur jorden. Jo, nog fick de allt veta lite om gudarna i lunden men knappast på pedagogiskt snällt sätt.

Den vidare färden gick runt och utanför vikingastadens mäktiga vall. Plötsligt blockerades vägen av en kvinna som stoppade gruppen. Mäktiga ljud av en galopperande häst hördes i natten och plötsligt dök Oden med slokhat, spjut och häst fram i en ljuskägla längre fram på vägen. Hur få bort honom? Vi kan avslöja att det lyckade och med en stegrande häst försvann vidundret ut i mörkret.

Vid gravhögen fanns irrbloss och här satt en sorgsen man på en stubbe. Han kunde nu berätta den fasansfulla historien om hur hans hustru dragits in i högen av trollen. Han planerar dock att försöka återta henne när högen på julaftonsnatten reser sig på tre guldstöttor och trollen dansar under den. Ett barn blev inte så lite förskräckt när mannen, för att visa hur trollen tagit hustrun, greppade tag i han mamma och drog in henne mot högen…

AmaProf

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala utvecklingsfonden

Interreg IVA
ÖRESUND – KATTEGAT – SKAGERRAK

Foteviken 2011-11-13

Tre högar och en vikingatida lastningsplats

Vid Kronotorps mölla ligger en stor gravhög majestätiskt bredvid möllan från åren efter 1841. Platsen är en av de högst belägna mellan Malmö och Lund. Från höjden ser man hela området mellan de två städerna och en stor del av Öresund.

N.H. Sjöborg anger i början av 1800-talet att det fanns tre ättehögar på platsen, ”Darrhögarna kallade”. En hög borttogs ca 1803 och beskrivs utförligt i professor Sjöborgs texter. Högen hade flera kantkedjor, byggda efter varandra (”drakringar” enligt folktron). Den andra av högarna borttogs år 1841 då patron Christian Bergh uppförde Kronetorps mölla på platsen för högen. Den tredje finns fortfarande kvar strax öster om möllan.

En gammal sägen berättar följande:

“Där var två högar vid den möllan. De byggde möllan på den ena och den andra ligger vid sidan om. Och Hyby ätt ligger i de högarna, där ligger Wrangel begravda. Och där lät Bergh bygga möllan på den ena högen. Och de (dvs döingarna) ville förhindra honom att bygga. Där blev ett sådant oljud, det knakade och sprakade i möllan hela tiden. Strax möllan var byggd, så kom det en fru dit. Och Bergen själv han var där och frågade varför hon gick där. Jo, möllan fick inte vara där. Då svarade han, att den skulle va där och skulle bli där och gå både natt och dag.”

Den hög som fortfarande är kvar vid Kronetorp är stor men den hög som man bröt ner år 1803 har varit ännu större. Historieprofessorn Sjöborg berättar

Utblick från Kronetorps mölla mot norr. Till höger ses den kvarvarande gravhögen med plundringshål i toppen.

Karta över området mellan Malmö-Lund med några av de platser som omtalas i artikeln inlagda.

att 220 lass sten kördes därifrån och 3400 lass jord. Denna mängd av sten är anmärkningsvärd. Detta tyder nämligen inte på att det varit frågan om en vanlig skånsk bronsåldershög. Dessa högar har ju i princip endast stenar i kantkedja runt högen samt i själva gravkammaren. Det berättas också att när man kom ner 4 alnar i den 10 alnar höga högen befanns där *”en stenlagd plan”*. Detta tyder snarare på en järnåldershög med en inre kärna som täckts av stenar, en hög av typen Anunds hög i Västmanland och andra högar från yngre järnåldern.

I högen i Kronetorp påträffades rester efter ett *”kåpparsvärd”* vilket lutar åt en datering till bronsåldern. Men där fanns också en sönderfallen *”kåpparurna”* vilket kan antyda yngre järnålder. Det som definitivt inte hör hemma i bronsåldern är en i graven påträffad hästsko som 1803 sägs vara *”af det slag, som nu brukas i Spanien”*.

På kartan är Kronetorpshögarna markerade. Här är också med gröna prickar inlagt den hypotetiska dragningen av den s.k. bronsåldersvägen från Lund ner mot Trelleborg. Redan Per Edvin Sköld lade fram misstankar att denna väg kunde vara utlagd under bronsåldern. Han noterade nämligen en stor mängd gravhögar utmed denna gamla vägsträckning där den löpte fram över Söderslätt. Jag kunde själv för första gången arkeologiskt finna stöd för denna hypotes under 1970-talet då jag i Fosie i södra Malmö grävde fram ett urnegravfält från den yngre bronsåldern vilket gick fram till den här smala vägen men inte fortsatte på andra sidan av denna. Sedan dess har ytterligare arkeologiska belägg framkommit som styrker Skölds hypotes.

Segeå har utan tvekan varit en historisk viktig plats. Tyvärr har intresset för denna en gång säkert breda och långt in i landet segelbara å i stort sett endast koncentrerats till de stenåldersfynd som gjort här. Under 1930-talet upptäcktes här viktiga boplatser från mesolitikum samt offerfynd från stenåldern. På 1960-talet grävde Bengt Salomonsson invid ån ut den då äldsta bosättningen i Sverige, Segebroboplatsen, från ca 8300 f.Kr. Den sista resten av denna boplats kunde jag själv gräva ut på 1970-talet.

Åns betydelse upp i senare tid finns emellertid också belagd. Utmed åns södra sida från mynningen flera kilometer in i landet låg Bulltofta by. Denna by ägdes helt av ärkebiskopen i Lund. Som jag tidigare kunnat visa är den äldsta staden Malmö vid mitten av 1250-talet grundad av just ärkebiskop Jakob Erlandsen som i skrift omtalar att han byggt en stad i Skåne *”där mina ägor når ut till havet”*.

I samband med anläggandet av en golfbana norr om ån på 1980-talet gjorde jag en kartering av området för att utröna om rester efter den medeltida vattenmöllan Segekvarn skulle löpa risk att förstöras. Denna kvarn ägdes troligtvis också av ärkebiskopen. I samband med detta arbete upptäcktes en trolig borganläggning vid norra sidan av ån, i det område där ån delar sig i två vattenflöden. Tyvärr visade det sig att hela detta borgområde utan undersökning måste ha förstörts vid motorvägens anläggande år 1953.

Vid utgrävning för den yttre ringvägen kring Malmö på 1990-talet påträffades utmed åns södra sida en väldig träanläggning, en kaj som sträckt sig 220 meter utmed ån och som varit 15 meter bred. Inte mindre än 1500 stolpar har bankats ner i jorden. Datering har satts till yngre järnålder. Att en sådan anläggning inte byggts av en vanlig bonde står helt klart. Vi står här inför ett fenomen som i blixtbelysning visar att Segeå haft en enorm ekonomisk betydelse redan under järnåldern. Segeå måste helt enkelt ha varit segelbar upp till denna plats. Här har det alltså bevisligen skett ett stort internationellt varuutbyte där skepp- och landtransporter spelat stor roll redan för mer än tusen år sedan.

Endast en ringa del av Segeås stränder i åns nedre lopp har undersökts. Finns rester efter liknande träkajer på andra platser utmed ån? Otvetydigt måste

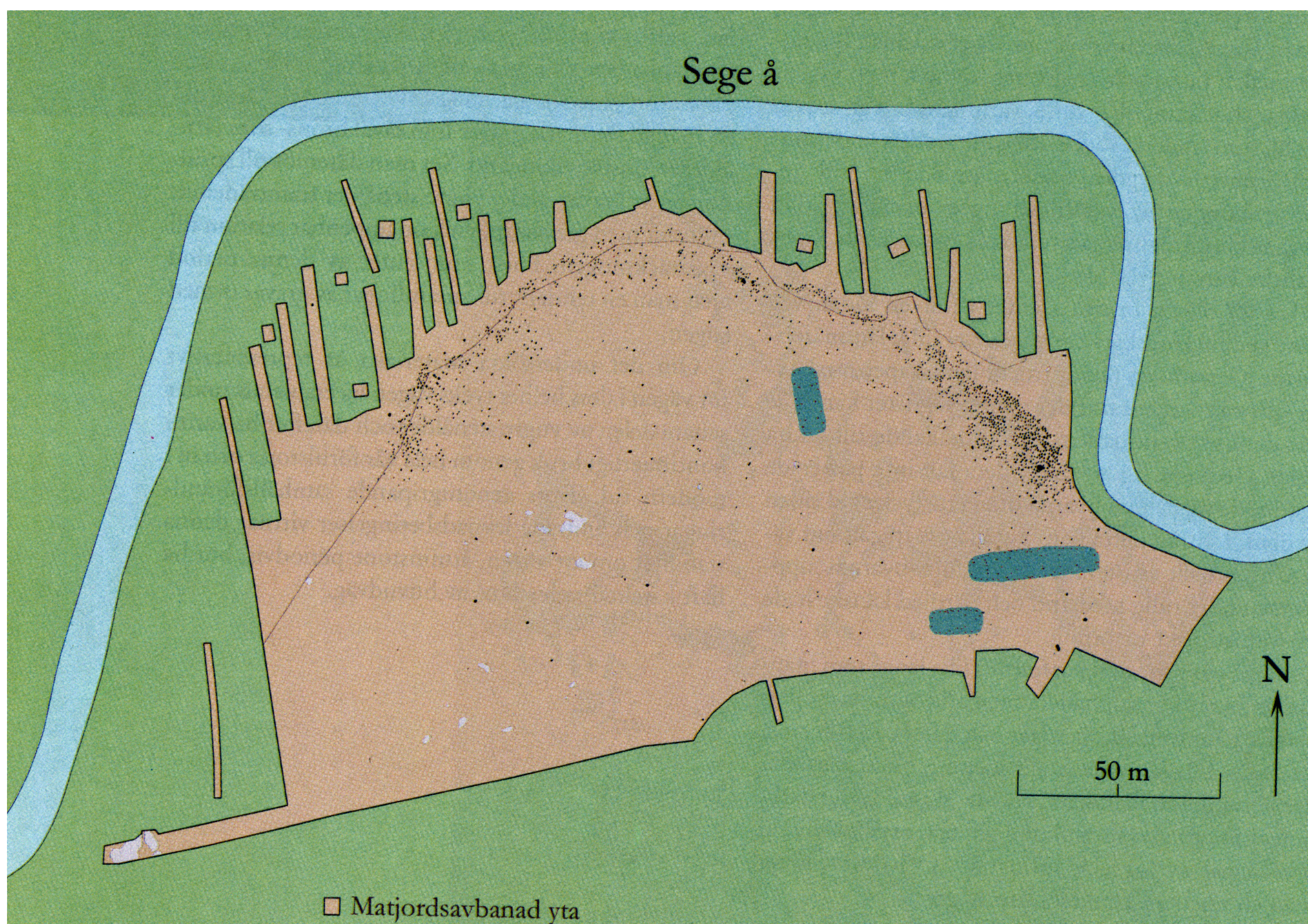
en sådan anläggning som nu påträffats sättas in i ett större geografiskt perspektiv. Kan det kanske vara så att man i detta sammanhang ska ta upp frågan om med den s.k. ”Tre högars marknad”?

Tre högars marknad har varit en forntida marknad som legat någonstans utanför det nuvarande Lund. Denna stad hade märkligt nog två årliga medeltida marknader, S:t Laurentius marknad och Tre högars marknad. Den förstnämnde var en marknad tillägnad domkyrkans skyddshelgon och den senare en troligtvis äldre marknad som dragits in i staden vid stadens tillkomst under slutet av 900-talet.

Tidigare trodde man att Tre högars marknad legat öster om Lund men efter fynden i Uppåkra menar man att Uppåkra kan ha varit platsen för marknaden. Här finns ju fortfarande två högar kvar och man känner också till existensen av en tredje hög. Men dessa högar är tämligen små och oansenliga. Därtill finns misstankar att det kan ha funnits fler, numera försvunna högar i området.

Vid Kronetorp, på den högsta punkten i hela området mellan Malmö och Lund, har emellertid funnits tre stora högar av vilka åtminstone en kan misstänkas ha varit från järnåldern. Läget, inte minst till den närbelägna och segelbara Segeå och närheten till den urgamla vägen utmed Söderslätt och Lundaslätten, är också i sammanhanget intressanta faktorer. Ärkebiskopens intressen i området och en befintlig trolig borganläggning är också företeelser som visar att Segeå haft stor betydelse långt in i medeltid. Kan det var så att Tre högars marknad inte legat vid Uppåkra?

Sven Rosborn

Utgrävningsplan över den troliga kajanläggningen vid Segeå. (Morten Steieke: Holmängen - en brygga från vikingatiden. Föresundsförbindelsen. Malmö 2000.)

Foteviken 2012-02-06

Snart står Fotevikens Museums nya administrationsbyggnad klar. Efter starten i september (se Bulletin 2) har arbetet gått rekordsnabbt. Inflyttning beräknas i början av mars. Arbetet innebär en kraftsamling av personalen för att dessa, från chefsnivå och neråt, ska kunna agera där besökarna finns, nämligen i anslutning till Vikingastaden. Det är ju för besökarna vi finns till som kulturinstitution. Byggnaden kommer att innehålla allt det som är behövligt för museiverksamheten, från arkiv och bibliotek till mysig kaffehörna för personalen.

Samtidigt pågår diskussioner om hur det gamla kontorshuset nere vid museets parkeringsplats bäst ska kunna användas i kulturens tjänst. Kravet från museets sida är att de framtida verksamheterna i huset ska tjäna kulturen. Redan finns Höllvikens konsthall inrymd i 1/3 av byggnaden. Resterande del ska på kvällarna användas till vår skapade förening "Skånes hantverksinstitut" där gamla hantverk kommer att tas tillvara på ett "handgripligt" sätt av intresserade aktörer. På dagtid hoppas vi att andra organisationer som t.ex. har hand om rehabilitering etc kan ges plats. Just arbetsuppgifter i och kring vårt kulturarv är ju väl lämpade för många olika samhällsgrupper där även människor med olika typ av funktionsnedsättning kan ges möjlighet att engagera sig. På sommartid har man dessutom fantastiska möjligheter att agera uppe i Vikingastaden. Vårt motto är ju att "kultur är kontakt med människor alla kategorier".

Under januari har också diskussionerna med Vellinge kommun och nätverket kring Museivägen fortsatt. Vi hoppas alla att området inför framtiden bättre och mer övergripande rustas för kultur- och motionsverksamhet. Samarbetet mellan de två stora aktörerna på platsen, Fotevikens Museum och Lillhagen ridhus är sedan länge väl etablerade. Genom gemensamma satsningar kommer vi att bli starkare och vinna många fördelar. Så t.ex. förs diskussion om etablering av ett gemensamt solenergisystem som i princip skulle göra att elkostnaderna nästan försvinner. Fotevikens Museum skulle då bli det första museet i landet som baserar sin energi på denna typ av källa - ett värdigt sätt för kulturen att visa fram sig på.

Foteviken 2012-02-08

EU-arbete

Redan från starten år 1995 satsade Fotevikens Museum på internationella kontakter och nätverk. För oss blev därför EU-samarbete i kulturfrågor hög prioritet. Redan året 1996 genomförde vi ett EU-projekt, "Över Öresund" med Roskilde Museum. Vår målsättning var att skaffa oss kompetens i alla projektleden, från museet via EU-kontor till Bryssel. Vi hade t.o.m. vår man i Bryssel. Detta arbete skapade en unik kunskap hos oss som kulturinstitution. Björn och Sven anlitades t.o.m. av landstinget i Skåne för att undervisa tjänstemännen i EU-frågor.

Genom en kontakt i Stavanger i Norge, Geir, utvecklades det internationella samarbetet i rasande fart. Geir är den genuine administratören och den skicklige "tänkaren" som är så viktig i just EU-projekt. Ett speciellt Fotevikenupplägg skapades. Tänkbara partners i ett projekt kontaktades och när de visade sig villiga inbjöds de att under tre dagar i Foteviken arbeta intensivt med projektidén, ansökningsblanketter etc. Ett större rum på Foteviken döptes t.o.m. om till "EU-salen". Här satt man i tre dagar, var och en med sin bärbara dator. När tiden var slut fanns också en färdig EU-ansökan med alla bilagor etc. Dessutom hade man i detalj penetrerat varför man ville genomföra projektet och hur respektive partner var att samarbeta med.

Alla våra EU-projekt finner du mer information om här.

Just nu arbetar vi med ansökningar till två projekt, ett med Middelaldercentret i Nyköbing/Falster och ett med en dansk och två norska partners. Tisdagen den 7 februari hade Öresundssekreteriatet en halvdagskonferens i Köpenhamn med deltagare från de projekt som kommer att lämna in ansökningar i mars. Sven, Björn och Jackie deltog från Foteviken. Dagen efter satt samma personer i möte i Midelalderscentret tillsammans med danska kolleger för finputsning av ansökningshandlingarna.

Konferens på Öresundssekreteriatet i Köpenhamn.

Genomgång på Middelaldercentret i Nyköbing/Falster.

Foteviken 2012-02-22

Ett år med många spännande aktiviteter står framför oss. Förra året hann vi också med mycket, så t.ex. fick vi en ny permanent utställning i anslutning till entrébyggnaden. Här finns numera bl.a. skeppsplankorna från det vikingaskepp från år 1023 som också ligger till grund för vårt vikingaskepp Erik Emune. Den kanske mest spännande händelsen 2011 var nog den tre veckor långa seglingen av koggen Tvekamp av Elbogen till Visby och medverkan vid medeltidsveckan. I år blir det flera turer med skeppet. En tur till Hedeby är planerad för att deltaga i den stora internationella träffen för rekonstruerade skepp som hålls där i augusti.

Den verkligt stora förändringen i år på Fotevikens Museum kommer att bli vår nya, stora administrationsbyggnad. Det har gått snabbare än beräknat att bygga, något vi har att tacka den milda vintern för. Hela huset blir klart i mars. Vår gamla administrationsbyggnad kommer att innehålla Höllvikens Konsthall samt Skånes hantverksinstitut där även verkstäder och smedjan ingår. Vår grundtanke redan från starten 1995 var ju att museet skulle bli det centrala i området kring vilket det finns mängder med olika kulturverksamheter med många olika aktörer.

Vi har nu också fått en förvaltare som ska sköta alla fastigheter utanför museiområdet. Han har också hand om och hyr ut stugorna i Fotevikens Stugby och bistår Vellinge bygdegård i deras verksamhet. Förvaltaren har även hand om skötsel av grönområdet i och kring Fotevikens Museum.

När väl vintern släpper startar arbetena i Vikingastaden. På två av husen måste ett stort arbete med taken göras och även stormskador på vasstaken måste ses över. Och så var det alla våra kommande aktiviteter:

* Skåne Elage och mängder med fighters kommer som vanligt ha sin helg med Fotefighting.
* Till Valborg den 30 april hälsar vi våren välkommen med bål och aktiviteter tillsammans med SVEGs byalag.
* Som vanligt blir det midsommarfirande för vikingar på Foteviken midsommarafton den 23 juni.
* Vikingaveckan är som vanligt direkt efter midsommar, i år från 25 juni till den 1 juli.
* Vikingamarknaden startar med förmarknad torsdagen 28 juni varpå följer tre marknadsdagar den 29 juni till den 1 juli.

I fjol var det många vikingafamiljer, speciellt från Tyskland, som under kortare och längre tid bodde som volontärer i Vikingastaden. Är ni intresserade, boka in er tidigt – trenden är att fler och fler vill deltaga. Kontakta museet.

Många spännande EU projekt tar oss runt i Europa. Då det handlar om nätverksbyggande mellan människor kommer givetvis Bylaget också att vara engagerade i detta. Nedan har ni listan på projektet:

EU projektet Craftland (www.craftland.se): Vi kommer att resa till Polen och Gdansk för att medverka med våra polska och litauiska partners i tävlingar i bågskytte, yxkastning och dragkamp men också delta i sång- och musikfest. Workshops kommer att arrangeras i olika hantverk som järnframställning, textil, keramik etc.

Programmet ser ut så här:
24-27 maj 2012: Litauen – sång- och musikfest.
31 maj – 3 juni 2012: Polen, Gdansk – tävlingar.
8 sep 2012: Foteviken – handcraft och workshop.
Projektet fortsätter även 2013 och 2014 men om detta återkommer vi till.

EU projektet InTheater: Detta är ett kulturutbyte med teatrar i Litauen och Polen. Vi kommer att deltaga med en grupp artister och tekniker vilka kommer att resa till Polen och Litauen där respektive länder möter upp med sina grupper. Dessa tillsammans kommer att genomföra sång- och musikarrangemang som exempel på viktiga kulturbärare. Det hela avslutas i Foteviken då alla ländernas representanter kommer hit den 10-14 september.

EU projektet OpenARCH (www.openarch.eu): Detta är ett mycket stort, 5-årigt projekt mellan tio arkeologiska friluftsmuseer i Europa. Projektets huvudfråga är kvalitetsutvecklingen av dessa museer. Varje partner kommer att hålla i ett större internationellt seminarie och Fotevikens Museum håller sitt mellan den 24-26 september i år.

Seminariet är öppet för alla. EXARC (www.exarc.eu), NOOAM (www.nooam.se), IMTAL (www.imtal.se) och Svenskt kulturarv (www.svensktkulturarv.se) är några av de medverkande organisationerna. Programmet kommer bland annat att handla om vilken roll som museerna har i kulturarvsförmedlingen men också om hur kulturorganisationer samverkar med volontärerna. Vi lovar ett fullspäckat program med deltagare från hela Europa.

ALLTSÅ!!! Välkomna till ytterligare ett år på Foteviken – det artonde sedan starten.

Foteviken 2012-03-28

Museidagarna i Göteborg
Numera ges det inte mycket tid för Björn och Sven att resa tillsammans. Björn har under våren varit överallt i Europa på olika EU-uppdrag och styrelseuppdrag i olika internationella museiorganisationer. Sven har mer Sverige och Danmark som sitt intressefält men oftast är han fullt upptagen med arbetet på hemmaplan. Dels beror detta på att, som han säger, det finns så mycket spännande forskning att kasta sig över, dels på att han med åren blivit lite lat. ”Jag blir trött bara jag ser en taxi”, är ett av hans stående uttryck.

Kulturministerns anförande och Björns arbete med datorn på hotellrummet.

Det händer dock att de två färdas tillsammans, som t.ex. skedde den 28-30 mars i år. Museidagarna i Göteborg kallade. Hotell Royal testades och befanns så bra att det kan mycket väl kan rekommenderas inför kommande Göteborgsbesök. Sedan bar det av till olika föredragningar. Björn anslöt till ICOM:s årsmöte och Sven till samma för Kommunala museers samarbetsorganisation. Denna var han med och bildade på 1980-talet och fann nu att han också var med och avslutade föreningens verksamhet.

Dagarna i Göteborg gav en hel del nytt även om den största behållningen vid sådana här tillfällen är att möta en mängd nya såväl som gamla ansikten. Sedan gavs givetvis också möjlighet att komplettera bildförrådet med vyer över Göteborgs historiska sevärdheter.

Foteviken 2012-04-02

Inflyttning i nybygget
Under våren har det varit ett intensivt byggande på Fotevikens Museums nya administrationsbyggnad och nu kunde personalen flytta upp i spännande lokaler. Hela omflyttningen motiveras av två saker; dels vill vi att all museipersonal ska vara i närheten av museibesökarna, dels vill vi utnyttja den gamla administrationslokalen till andra saker. Här finns ju redan sedan några år Höllvikens konsthall inrymd. Nu bereder vi plats för Skånes hantverksinstitut i resterande del av byggnaden. Denna är en organisation som under kvällstid kommer att arbeta med gamla hantverk i studiekursform. Men inte nog med detta. Under dagtid kommer lokalerna att upplåtas åt en handikapporganisation som också kommer att kunna arbeta med samma sak. Det känns bra. Kultur är ju kontakt mellan människor alla kategorier. Fotevikens Museum lever verkligen upp till sin devis.

Det kommer att ta lång tid att få allt på plats i vår nya administrationsbyggnad. Speciellt gäller detta vårt nya stora bibliotek och arkivsal. Karl Fredrik arbetar frenetiskt med att sortera upp alla böckerna i det stora biblioteket och volontärer från när och fjärran, bl.a. en från Berlin, hjälper till med att få det stora videoarkivet på plats. Även om salen är inrymd i en träbyggnad är det hermetiskt tillslutet utan luftintag, med dubbla gipsväggar och en brandsäker dörr.

Till byggnaden har fogats ett mindre torn med inrett VIP-rum med utsikt över Vikingastaden. Här kommer Björn och Sven efter pensioneringen om några år att kunna sitta och kontrollera sina efterträdares arbete med museet. Det känns tryggt!

Foteviken 2012-04-11 - 2012-04-26

Konferenstid
Under våren har Sven Rosborn varit med på två arrangemang som gett ny kunskap. Den 11 april höll Skånes hembygdsförbund en konferens i Hässleholms kulturhus under titeln ”Digitala kulturmiljöer”. Fotevikens Museum höll här tillsammans med föreningen Historiska Virtuella miljöer ett längre anförande om projekt ”Malmö 1692” vilket museet varit skapare av. Man har utifrån arkivaliska källor återskapat Malmö i minsta detalj och man kan nu digitalt vandra runt i staden. Detta är Skandinaviens största digitala historieprojekt som baseras av en enorm mängd forskning, signerad Fotevikens Museum. I dag drivs verksamheten aktivt av en ekonomisk förening under ledning av Per Åke Nilsson och Rolf Albrechtsson med Sven Rosborn från Fotevikens Museum som fortsatt sakkunnig då Malmö stad sedan några år tillbaka inte visat intresse för att vidare delta i samarbetet.

På Nationalmuseet i Köpenhamn anordnades den 12 april ett stort keramiksymposium med forskare från när och fjärran. Det som avhandlades var den s.k. Östersjökeramiken, eller som den förr hette ”den vendiska keramiken”. Denna keramik är en speciell typ som är karakteristisk för sen vikingatid och tidig medeltid. Ett flertal forskare höll inspirerande föredrag med Mats Roslunds eminenta föredrag i spetsen. Hans teman var ”Från etnicitet till hybriditet – arkeologens typologi och Östersjökeramikens biografi” samt ”Är alla katter grå? Yngre svartgods och äldre rödgods i Sigtuna ca 970-1250”.

Den 16 april anordnades en historisk matlagnings workshop på Jörgen Kocksgymnasiet i Malmö. Ett trettiotal musei- och kulturmänniskor hade anslutit, bl.a. några från föreningen SVEG. Under ledning av den eminenta Bi Skaarup, gammal arkeolog och museikvinna men numera historisk matkonsult, lagade deltagarna historisk mat. Man uppdelades i lag på två-tre personer och fick ge sig i kast med var sitt historiskt matrecept. Sven Rosborn passade på att göra en film av denna spännande dag vilken ligger ute på Youtube-nätet. **Du kan se den genom att klicka här.**

Den 26 april deltog Sven i Region Skånes stora konferens angående den kulturella verksamhetens organisation i Skåne under åren 2013-2015. Konferensen hölls på Kulturmejeriet i Lund. Efter en kort inledning skapades sex olika diskussionsgrupper som man kunde ansluta till. Fotevikens Museum valde gruppen som diskuterade forskning på museer.

Mats Roslund i Köpenhamn nederst och diskussion i Lund om forskning på museer ovan.

Foteviken 2012-04-21

Cykelexkursion på Lilla Hammars näs
Vellinges naturförening under ledning av Bertil Ringberg hade bett Sven Rosborn om att han skulle leda en cykelexkursion ute på Hammars näs. Till sin hjälp hade han Jan Åke Hillarp, ”Hillarparen” kallad, Vellinges störste sakkunnige på natur och djur. Själv bidrog Bertil med den stora kunskap han innehar som geolog.

Trots att väderlekstjänsten hotat med regn och t.o.m. åska var vädret underbart. Inget regn, ingen åska och fullständigt vindstilla! Från Q8:s bensinmack letade sig ett trettiotal deltagare till Kungshögen nära Stora Hammars nya kyrka. Kullen bestegs eftersom man härifrån har den bästa vyn över hela Foteviken och Lilla Hammars näs. Sven delade ut ett 4-sidigt blad som museet producerat över de historiska sevärdheterna tillika med historiska kartor. **Bladet ser du genom att klicka här.**

Nästa anhalt på exkursionen var platsen invid Lillhagens ridhus där Fotevikens Museum för ett antal år sedan funnit en senvikingatida båtgrav. Här fanns enligt gamla lantmäterihandlingar och arkivalier från 1500-talet förr också ett s.k. ”Vi”, en helig plats eller ett tempelområde innan kristendomen infördes på 980-talet. Platsen är angiven på sidan 3 i bladet.

Därefter tog sig gruppen upp till Lilla Hammars by och efter att de tre guiderna gett information utifrån sina respektive ämnesområden fortsatte man till platsen för den tidiga kyrkan i byn. I dag är det endast en betesmark men man kan fortfarande plocka tegelskärvor efter den medeltida tegelkyrka som stått här.

Tvåtimmarsturen avslutade ute vid den en gång påbörjade vikingaborgen längst ut på näset. Markägaren Kjell Kumlin var själv med på turen och kunde komplettera guidens berättelse med att konstatera att det stora gravfältet från järnåldern som också finns här inte på långa vägar är färdigutgrävt ännu. Själv hittade han ett halvt skelett vid ombyggnad på gården. Resten av skelettet ligger kvar i marken under garderoben!

Bertil Ringberg, Jan Åke Hillarp och Sven Rosborn uppe på Kungshögen i Höllviken.

Foteviken 2012-04-30

Så var det åter dags att fira Valborg på Fotevikens Museum. Det hela startade för flera år sedan när Sveriges Television ville sända en heltimmesprogram direkt från Vikingastaden. Björn Ranelid var en av gästerna och det kom en stor publik, närmare tusen personer.

Sedan har det fortsatt, om än i blygsammare skala. Förra årets Valborg firades i halv storm vilket inte kan sägas vara fallet i år. En underbar försommardag med 16 grader i solen och absolut vindstilla var en fröjd att stilla bedja om vilken också uppfylldes. Höllvikens vattenyta låg blank ända bort mot Skanörshållet och ca 120-140 besökare hade hörsammat kallelsen fastän den endast gått ut via kommunens informationsfolder om vårevenemang.

Bålet tändes traditionsenligt klockan 16.00. Denna tidiga tändning är en medveten satsning av museet för att passa barnfamiljer med små barn. Klart att även småttingarna ska kunna vara med om något sånt här spännande som Valborgsbål. Och satsningen går hem. Bland publiken noterades ett stort antal småbarn.

Efter några inledningsord av Björn tog Sven över och berättade lite kort om tre tillfällen i historisk tid som bål användes. Bålet tjänstgjorde som varningseld utmed de farliga kusterna under vikingatid och tidig medeltid. Bålet kunde också tjänstgöra som varning för sjöfarare för det hemska Falsterborev. Redan året 1223 byggdes här vid Kolabacken den första fyren i Skandinavien. Slutligen har vi bålet i den egenskap som vi firar Valborg på, en manifestation av att vintern har lämnat oss och sommaren är i antågande.

Bengt tände med säker hand bålet och snart flammade det ordentligt uppe vid Hola stenar, vår heliga plats – platsen för minnen och traditioner. Efteråt blev det bågskytteuppvisning och besökarna var nog mer än nöjda. Till detta bidrog kanske också det faktum att entrén till Vikingastaden dagen till ära var gratis och att det fanns en hel del vikingar på plats inne och utanför vikingahusen.

Bland besökarna märkes ett antal utländska familjer, bl.a. en från Belgien och en från Frankrike. De fann ceremonin med båltändning väldigt spänannde och exotisk, väl värdigt vårt vackra land som de utryckte det.

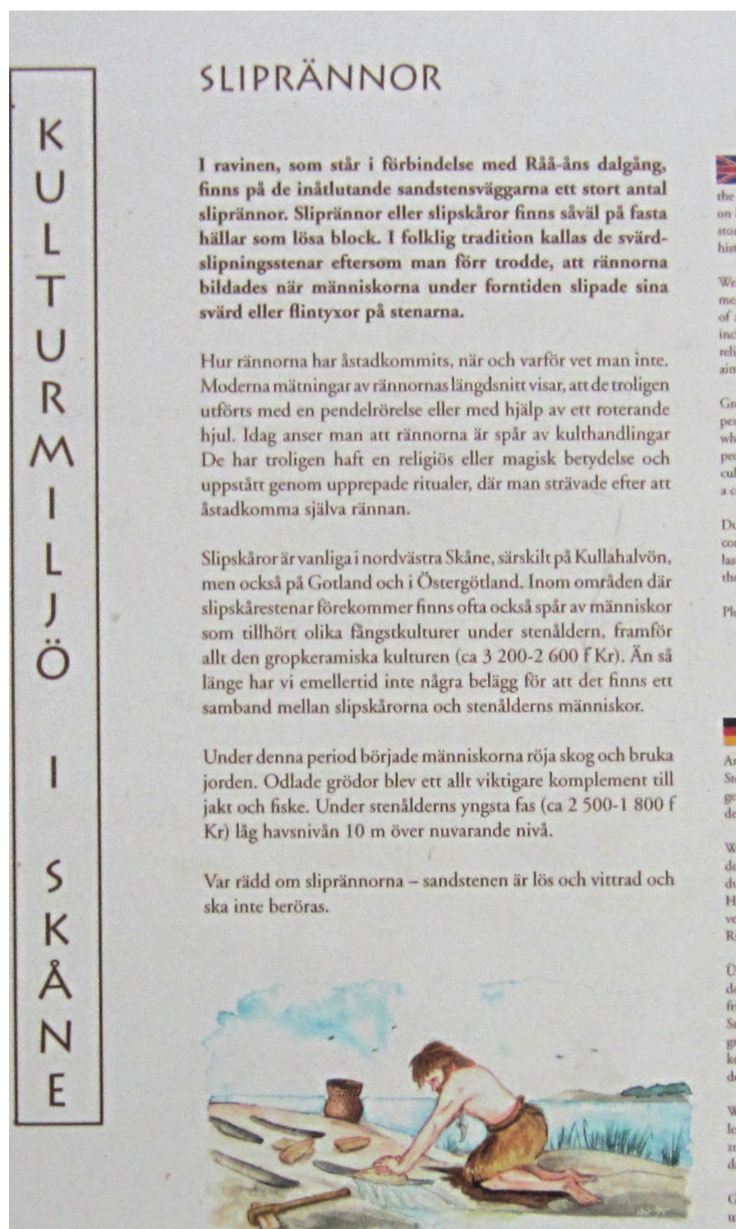

Foteviken 2012-05-15

Sliprännorna i Gantofta
Nyfunnen kunskap om en märklig plats

Onsdagen 9 maj i år gjorde docent Anders Ödman från Lunds universitets arkeologiska institution och undertecknad från Fotevikens Museum en studieresa i Skåne omfattande två fornlämningsobjekt i Rååns dalgång: sliprännorna i Gantofta och borganläggningen i Vallåkra. Resan gjordes som förstudie för eventuella arkeologiska insatser på dessa platser. Nedan ska Gantofta belysas utifrån den besiktning som gjordes men också genom det nya kartfynd som undertecknad gjort om platsen.

Länsstyrelsens nya skylt på platsen med bl.a. den felinformerande bilden om hur sliprännorna tillverkats.

Strax öster om Gantofta by intill Råån ligger en djup ravin med ett smärre vattenflöde i botten vilken når ut i Råån några hundratal meter längre österut. Ravinens södra sida är vertikal och har ett större uthäng åt väster. Berget består här i sin övre del av en mycket lös sandsten, så lös att den lätt vittrar sönder. På en uppskattad längd av mindre än hundratalet meter finns här tusentals slipskåror i den vertikala bergväggen. Längst i väster är dessa relativt breda medan de längre österut skiljer sig genom en för merparten av rännorna smalare form. Här i öster går de dessutom i olika riktningar med ett flertal mer eller mindre vertikala rännor. I väster är däremot denna vertikala slipriktning sällsynt. Man kan tydligt se att slipningen pågått under längre tid då flera rännor går över äldre rännförekomster.

Starkt järnhaltigt vatten sipprar ut ur berget i dess västra del vilket färgar den lilla bäckrännilen i ravinens botten röd. Vad som slipats här vid berget har varit, och är fortfarande, en olöst fråga. Dateringen på denna aktivitet har också varit okänd. Hur själva slipningarna gjorts är det däremot inte särskilt svårt att lista ut. Inslipningarna är nämligen cirkelrunda. Man har byggt upp träställningar mot ravinväggen och på dessa haft hjul som genom sitt snurrande ätit sig in i det porösa berget. Hjulen kan knappast ha haft större diameter än runt en meter.

Länsstyrelsen har nyligen satt upp en tyvärr fullständigt missvisande informationsskylt på platsen. På denna kan man läsa att man inte vet varför rännorna tillkommit eller när man gjort dem. En stor del av texten handlar sedan om hur man slipat flintyxor under stenåldern. En inte initierad läsare får givetvis den uppfattningen att detta skett just under stenåldern. För att ytterligare framhäva denna märkligt säkra ståndpunkt, där fakta för textinnehållet helt saknats och där innehållet dessutom står i strid mot inledningen av informationstexten, har man en lagt in en färglagd bild av en stenåldersmänniska som för hand slipar en ränna i en horisontell stenyta. Detta är en fullständigt omöjlig bild för att förklara arbetsprocessen på platsen. Några horisontala slipytor finns nämligen över huvud taget inte på platsen, dessutom är inte skårorna slipade för hand utan bevisligen med ett roterande hjul. Som grädde på moset i denna totalt missvisande officiella informationsskylt konstateras att ”Under stenålderns yngsta fas (ca 2500 -1800 f.Kr.) låg havsytan 10 m över nuvarande nivå.” Detta är direkt

Ovan: Anders Ödman vid det stora klipputhänget med sliprännor i den västra delen av området.

Nedan: Sliprännor vid det östra delen av området. Dessa skiljer sig från rännorna i väster genom sin mera smala bredd.

häpnadsväckande information från den svenska staten. Det betyder nämligen att ett flertal dösar och gånggrifter belägna invid Skånekusten från just denna tid i så fall måste ha anlagts och besökts av dykande stenåldersmänniskor ner till ett djup av 6-8 meter!

Sliprännor har varit och är fortfarande ett omstritt ämne. Några vill mena att de orienterats i speciella riktningar mot stjärnor, alltså tillkomna som en kulthandling. Detta är fullständigt omöjligt för Gantoftas sliprännor som ju t.o.m. finns på undersidan av ett klipputhäng. Vad det gäller dateringen menar några att de tillkommit under stenåldern medan andra, bl.a. utgående från att de också finns på bildstenar från Gotland från 700-talet, tillkommit efter dessa bildstenars tillkomst. Man har ju vid inslipningarna förstört den flata yta på vilken bilden en gång graverats. Detta har å andra sidan anhängare av stenåldersteorin dock menat varit gjort innan man utvalde stenen till bildsten. Rännorna skulle alltså ha haft en så stor magisk betydelse att det inte gjorde någonting för bildstensmakaren att de genom rännornas förekomst skulle spolierade hans vackra konstverk. Bildmästaren har utvalt hällarna för sin konst pga att dessa hade så helig kraft att det inte gjorde något att hällytan inte var slät.

Vad gäller sliprännorna i Gantofta kan man emellertid numera konstatera att dessa svårligen kan vara så gamla som flera tusen år. Sandstenen, som troligtvis är en lösare variant av den s.k. Helsingborgssandstenen, är nämligen ytterst porös. Stenen är faktiskt så porös att modernare in-

Karta över Gantofta by år 1701. Kartan är ritad med söder uppåt varför den här återgives upp och ner. I övre delen ses Rååns som by- och sockengräns. Själva bygatan i Gantofta ligger utanför bilden mot vänster.

ristningar i berget från 1900-talet redan börjat förlora sina skarpa konturer. Eftersom rännorna trots detta konstaterande har en relativt liten nötning av tidens tand bör man således inte söka dateringen alltför långt tillbaka i tiden, definitivt inte så långt tillbaka som flera tusen år. Utifrån detta konstaterande faller således teorin om slipning av stenåldersverktyg.

Denna sena datering stöds nu av ett i sammanhanget mycket intressant kartfynd som undertecknad gjorde strax innan besöket. Området tillhörde i början av 1700-talet Gantofta by vilken ligger i Kvistofta socken. En del av gränslinjen mellan Kvistoftas och Gantoftas byar verkar ha utgjorts av bergväggen med sliprännorna. En lantmäterikarta från år 1701 visar dessutom här en mycket märklig detalj i strukturen av byns ägoförhållanden. Gantofta by bestod av fem hemman. Till skillnad från åker- och ängsstrukturen för byns marker har man på endast ett litet område vid sliprännorna avstyckat jorden i ytterst smala parceller vilka går tvärs över den aktuella ravinen och där samtliga parceller verkar sluta mot sliprännеberget i öster. Parcellerna är ytterst smala, merparten endast ca 11 alnar, alltså ca 7 meter breda. Längden uppgår däremot till ca 140 meter. Denna avvikande ägostruktur skiljer sig som sagt helt från den övriga markuppdelningen i byn och måste givetvis kunna förklaras på ett logiskt sätt. Egentligen kan den endast tolkas på ett enda sätt: berget och dess direkta närhet till bäckravinen har varit så betydelsefull för alla gårdar i byn att varje gård fått en smal remsa tvärs över bäcken upp mot berget till sitt eget förfogande.

Detalj av ovanstående kartutsnitt som visar det ytterst säregna parcellsystemet vid platsen för sliprännorna.

Detta är ett ytterst viktigt kartfynd eftersom det visar att det i relativt sen tid funnits ett behov för varje gård i Gantofta by att nyttja berget med sliprännorna. Kartan är från 1700-talet men uppdelning gör att intresset för berget har varit stort när teg- och parcellsystemen för Gantofta by en gång lades ut eller någon gång efter att detta skett. Fastställandet av bystrukturen kan tidigast ha skett under 1000-talet e.Kr.

Faller då behovet för denna ytterst speciella ägostruktur vid sliprännеberget tillbaka till en tid långt innan kartan ritades år 1701? Det finns faktiskt en antydan att specialintresset av detta ravinområde fortfarande fanns så sent som vid enskiftet år 1805. På enskifteskartan detta år har marken runt ravinen avstyckats till gård nummer V, vilket framgår av kartan nedan. Man har då besvärat sig med att anlägga en helt ny väg utmed ån vilken slutar i två stora öppna, fyrkantiga platser inne i ravinen i anslutning till berget. Den större fyrkanten nära ån (nr 2 på kartan) har markerats på ett speciellt sätt vars symbol återfinns på flera andra ställen på enskifteskartan. Den inre fyrkanten (nr 4 på kartan) har dock en helt annan markering vilken inte återfinns någon annanstans. Alltså bör här ha funnits något avvikande. Platsen verkar svara till just platsen för sliprännorna.

Utifrån vittringsgrad och nu påträffade kartuppgifter tyder allt således på att sliprännorna i Gantofta alls inte är så gamla som vissa gjort gällande – att de i själva verket är relativt

Enskifteskartan år 1805 över Gantofta by. Slipränneområdet ligger vid den fyrkantiga markeringen nr 4 där också den nyanlagda vägen slutar.

unga företeelser. Vad har man då slipat och varför? Kan det ha varit så att det kanske varit berget självt som varit det attraktiva, inte slipningen av några föremål? Slipningsarbetet med roterande hjul måste nämligen ha resulterat i ett ytterst finmalet stenmaterial i mycket stora mängder. Kan detta fina material t.ex. ha använts som magringsmaterial i de fina leror som använts t.ex. vid stengodstillverkningen? Strax söder om sliprännorna ligger utmed Råån den gamla stengodsfabriken i Vallåkra. Den nuvarande är visserligen endast från 1864 men kanske finns det en tradition bakåt i tiden? Vi ska alltså vända problemet och inte se vad som åstadkommit själva rännorna utan vad man kunnat använda det finmalda stenmaterialet till.

Vid efterföljande diskussion som undertecknad hade med Björn Buttler Jakobsen på Fotevikens museum framkastade denne en annan teori som också utgick från det vid slipningen erhållna stenmjölet. Kan inte detta ha använts som slipmedel. Uppblandat med t.ex. djurfett skulle man få ett alldeles utmärkt polermedel; en teknik som ju fortfarande används i moderna slippastor? Om så skulle ha varit fallet borde rimligtvis denna produkt kunna ha haft ett relativt stort avsättningsområde och det skulle kunna förklara varför varje bondgård i Gantofta varit intresserad av att ha tillgång till naturvaran. Karakteristiskt för stenmjölsteorin är att sliprännorna i Skåne är koncentrerade till just nordvästra delen av landskapet där den speciella Helsingborgssandstenen finns. Är det kanske så att denna koncentration beror på att stenmjölet från just denna stensort varit mycket lämplig för sitt tilltänkta ändamål?

I ett nu har dels dateringen av sliprännorna i Gantofta fått en något stabilare grund att stå på och dessutom har syftet med dem fått en annan tänkbar alternativ förklaring som utvinning av stenmjöl. En mindre utgrävning på platsen borde i varje fall kunna bekräfta en sak – ligger den stora mängd stenmjöl som bevisligen måste ha skapats vid slipningen av de tusentalet rännor kvar på platsen under bergväggen eller är det bortfört? Är det frågan om det sistnämnda är det ingen tvekan längre om vad man velat uppnå med slipningarna.

Sven Rosborn
Fotevikens Museum

Foteviken 2012-06-16

En kung ligger begravd i Burlöv

Vid besök i Gamla Burlövs medeltidskyrka mellan Malmö och Lund skulle undertecknad visa en studiegrupp Jöns Henrik Seldeners gravsten. En man som kanske är okänd för de flesta men som var en föregångsman i mycket av det som vi i dag tycker är självklart. Fotografiet nedan visar graven som den såg ut för två år sedan, bilden på nästa sida som den nu ser ut. Helt sönderslagen och omgivet av en hög otuktad grönska. Vid förfrågan fick jag svaret av en på platsen att man kört sönder graven när man under antikvarisk ledning renoverat kyrkan! Men varför i hela friden tar man då inte tillvara bitarna och återställer graven! Den har ju en helt fantastisk historia knuten till sig.

Seldener föddes år 1783 i Andrarum i Skåne. Han skrevs in vid Lunds universitet som 13-åring. År 1799, som 16-åring, blev han filosofie magister i Lund, den yngste någonsin. Han fick en lärartjänst i Karlskrona men sökte snart äventyret bortom haven. År 1800 var han i Holland, 1803 i England, 1805 i Danmark och åren 1806-1807 i Västindien. Alla resor gjordes som studieresor i botanik och zoologi i Linnés anda. Han hade dessutom en enorm språkbegåvning men då han var fattig färdades han ”för om masten” som matros.

En dag, när en roddbåt sändes iväg från skeppet för att hämta friskvatten, blev Jöns så intresserad av att utforska botaniska saker att han glömdes bort och skeppet seglade iväg. Jöns hittades av urbefolkningen och fördes till öns kung. Han hade sin flöjt med sig och med denna tjusade han kungen så till den grad att han blev en personlig och ärad gäst. Kungen dog emellertid och då ville öns innevånare upphöja Jöns till kung. Nu blev det krångligt. Kungavärdigheten fordrade nämligen att han tatuerade sig. Dessutom var han av tradition tvungen att ”konservera tronen”, dvs. att överta kungens harem. I detta kritiska ögonblick räddades dock Jöns av att det dök upp ytterligare ett skepp varmed han kunde fly.

Seldener kom tillbaka till Sverige, fortsatte studierna och blev präst. Efter en kort tur som lärare i

Stockholm kom han till Helsingborg år 1817, och ett år senare blev han rektor vid katedralskolan i Lund. Härifrån sände han en förfrågan till W. Wilberforce, den då aktive engelske bekämparen av negerslaveriet. Jöns ville att denne skulle kontakta Västindiens kung Henrik så att han kunde sända unga, färgade pojkar till Katedralskolan för utbildning. Detta visar den enorma framsynthet som Seldener visade för sin tid – något liknande försök hade inte gjorts i Norden tidigare. Tyvärr omkom kungen i ett uppror och denna utbytesverksamhet genomfördes inte.

I stället försökte Jöns med den nye regenten på Haiti att året 1822 få till stånd ett handelsavtal mellan Västindien och Sverige för att på detta sätt skapa förbindelser som skulle gagna befolkningen på Haiti. De svenska rederierna var dock inte intresserade. Då försökte Jöns få den svenska regeringen att sälja ett antal utrangerade krigsskepp till Haiti. Även detta misslyckades.

År 1826 blev Seldener kyrkoherde i Burlöv. Här gick han under namnet ”negerkungen”. Jöns var en skicklig kyrkoherde. Han kämpade t.ex. hårt för befolkningens undervisning och införde bl.a. den s.k. Lancasterundervisningen som var vida mer effektiv än den tidigare sockenundervisningen. Han var också en stor anhängare av skolgymnastiken eftersom denna ”befrämjade hälsa, enighet och rådighet”. Han ville också att ungdomen varje sommar skulle använda sig av ”saltsjöbad”, vilket var mycket ovanligt vid denna tid.

Jöns var gift med Sophia Agneta Klinghammer. De fick tre barn varav den yngsta dottern Anna Charlotta Josefina dog 1833, sex år gammal. Dottern hade blivit sjuk och av misstag gav Jöns henne en för stor dos medicin. Hon begravdes vid kyrkogårdsmuren direkt öster om kyrkan. Fadern lät lägga ett vanligt stenblock som gravmarkering i vilket han fastsatte det nu vid antikvariska arbeten sönderslagna korset. I korset ingraverades dotterns initialer. Samtidigt högg han in sina egna initialer IHS i stenblocket.

Jöns blev helt knäckt av dotterns frånfälle och sågs sitta vid graven i timmar. Han hade svårt att tro att dottern var död och en gång lät han gräva upp graven för att förvissa sig att så var fallet. Dödsfallet gjorde denne världsvane man till en underlig enstöring.

Jöns Henrik Seldener dog år 1859 av sviterna efter att ha badat i Segeå under en alltför kall vinterdag. Han begravdes bredvid dottern.

Denne tidige kämpe för slaveriets upphörande och folkundervisning både här hemma och långt bortom horisonten borde hågkommas bättre än ett sönderslaget stenkors! Olyckor kan ske men man förväntar sig då att antikvariska myndigheter åtgärdar felet man begått. Hoppas att så sker inom det snaraste!

Läs mer:

Ludvig de Vylder: Negerpotentat - rektor vid Katedralskolan i Lund - kyrkoherde i Burlöv. Skånsk kalender II. Lund 1937.

Ingemar Ingers: Burlövs kommun. Historia och beskrivning. Arlöv 1972.

Foteviken 2012-07-02

Så var den 17:e vikingamarknaden på Fotevikens Museum över. Alla pustar ut och kan se tillbaka på en oerhört intensiv och arbetssam vecka. Men samtidigt en vecka med många glädjeämnen och många återseende av gamla vänner. Så också många nya vänner.

Som vanligt började det hela med att Byalaget och ett antal anslutande vikingar, totalt ca 50 stycken, firade midsommar i Vikingastaden. Platsen var helt stängd för publik - det var bara vikingatid som gällde. Allt fler vikingar började strömma till i början av följande vecka och när vi var framme vid första marknadsdagen fredagen den 29 juni var mer än 110 vikingatält på plats med så där en 450 vikingar från en mängd länder. Den som kom längst ifrån var en fighter från Texas.

Marknadsföringen av evenemanget var i år mycket lyckad. Sydsvenskan passade på att göra ett femsidigt reportage om vikingaliv och reenactors vilken publicerades under marknadstiden. Kvällsposten hade en helsida om marknaden och Skånska Dagbladet gjorde två vikingareportage samt ett längre reportage om Vikingastadens lagman. Till detta kom annonsering i diverse dagstidningar.

Resultatet uteblev heller inte. Fredagen var ingen höjdare publikmässigt men detta berodde säkert på ett uruselt vä-

der. Lördagen och söndagen blev desto mera hektiska med publikrekord under båda dagarna.

I år valde vi att hålla det stora vikingagillet under lördagskvällen inomhus i Valhall/Vellinge Bygdegård. Detta var i viss mån en felberäkning. Vi hade ju räknat med kvällsregn men istället blev det en underbar kväll. Direkt efter maten drog sig därför många av de 350 vikingadeltagarna ut i det fria men här fortsatte den gemytliga tillställningen enligt god Foteviksased.

Som vanligt skedde två fighteruppvisningar på lördagen och två på söndagen. Under årets marknad valdes att anspela på det faktum att det på denna plats år 1134 stod ett av de första slagen med rytteriattack i Nordens historia. Ett antal hästfolk från Blekinge tillsammans med Emelies hästar vid Foteviken stod för detta spektakulära rytterianfall som inledde alla fyra fighterna där prins Magnus dräptes. Kanske en sanning med modifikation; verklighetens Magnus stupade visserligen på denna plats men krigarna i showen tyckte att man kunde ändra historien lite. Varannan gång blev det således en rätt version, varannan gång segrade Magnus genom att häpnadsväckande nog döda sin kusin, den skånske kungen Erik Emune.

Se filmer här:
Vikingafight och Vikingamarknad

Foteviken 2012-07-15

Nya rön i sliprännornas gåta

Besiktning av sliprännor på lokalen Viken 4:1, Skåne

Av Sven Rosborn

Lokalen består av två hällar som går i dagen, den ena större och en knapp meter hög, den andra mindre och belägen på några meters avstånd öster om den förra. De har båda en längdriktning i öster - väster. Den större hällen har en längd på mer än två meter och har relativt branta sidor runt omkring, mellan ca 60-70 grader. Materialet är sandsten och stenen är relativt porös, dock betydligt fastare än i Gantofta, se bulletin nr 19.

Den stora hällen har 60 sliprännor och den mindre 11 sliprännor. Riktningarna fördelar sig som diagrammet på nästa sida utvisar.

Det kan tydligt konstateras att rännorna är skapade av ett roterande hjul som har haft en anläggningsyta på åtminstone ca fyra centimeter bredd. Man har låtit hjulet rotera mot de höga sidorna vilket skulle vara helt omöjligt om man använt sig av en i ställning upphängd pendel. Denna teknik har man testat praktiskt på Gotland och fordrar ett relativt horisontallt underlag, inte i det närmaste vertikalt som på denna plats. Det kan också tydligt ses att man arbetat utmed den norra respektive södra sidan och då lagt hjulet så att det från sidan kommit vinkelrätt mot hällen. De på detta sätt uppkommna slipskårorna har alltså inget som helst att göra med siktlinjer riktade mot astronomiska punkter utan dess riktningar har bestämts av hällens form.

Den lilla hällen närmast och den stora i bakgrunden.

Förutom dessa många slipskåror på hällens sidor finns skåror på den relativt plana toppen av hällen. Som ses av bilden går dessa i olika, helt divergerande riktningar, beroende på hur man ställt ställningen till det roterande hjulet.

Diagrammet visar att längdriktningen 85-125 grader är närmast tom på sliprännor. Detta förklaras emellertid av hällens form som likt en stor oval har sina kortsidor just åt detta väderstreck. För övrigt kan inte något speciellt väderstreck som bestämt slipriktningen påvisas.

Liksom i fallet med Gantoftarännorna har i modern tid, troligtvis under

1900-talet, klottrare varit framme och gjort några inristningar. På denna lokalitet kan också, liksom i Gantofta, konstateras att trots att klottret är relativt ungt har dess ytor eroderats och alla skarpa kanter försvunnit. Detta är viktiga indikationer för att grovt bestämma slipskårornas ålder. Hade de varit flera tusen år gamla hade de helt enkelt inte uppvisat den bevarandegrad som de har i dag.

Vad vi kunnat konstatera genom undersökning av lokalen Viken 4:1 är alltså:

* Bevarandegraden i förhållande till det relativt porösa materialet visar att sliprännorna är relativt sent tillkomna.

* Sliprännornas lägen på hällen omöjliggör användning av siktskåror för astronomiska ändamål för flera av dem.

* Riktningen på skårorna visar på en spridd bild där man utgått från stenhällens form och inte några astronomiska punkter.

* Man har använt roterande hjul för slipningen; ingen pendelkonstruktion.

* Slipskårorna uppvisar i sin form stora likheter med de i Gantofta.

Vad gäller denna lokal, Viken 4:1, har den arkeologiskt blivit undersökt av Bengt Salomonsson. Undersökningen gav dock ingen datering. Ett bearbetat flintstycke samt ett tiotal slaggklumpar blev funna. Bearbetad flinta är inte ovanligt i markerna medan däremot slagg kan tyda på att någon form av metallbearbetning har skett på eller invid platsen.

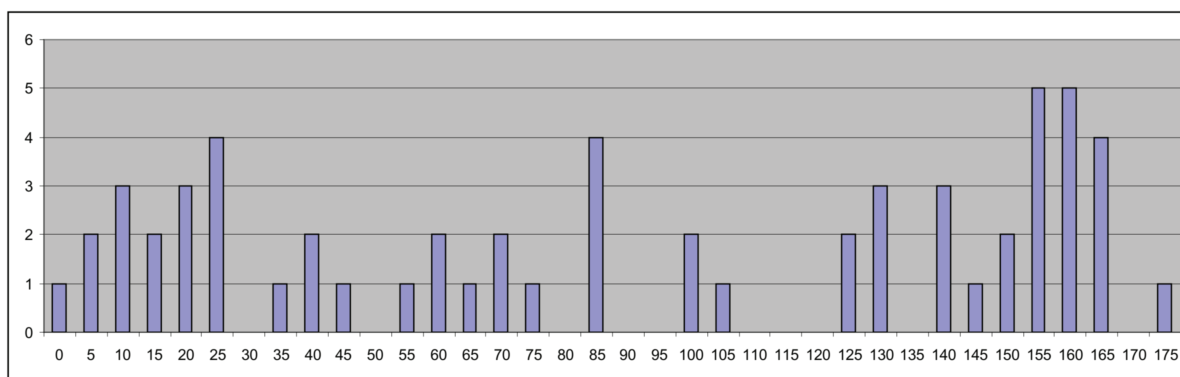

Diagram över skårornas riktningar: 0 = norr, 90 = öster, 180 = söder.

Ovandelen av den stora hällen med sliprännor i alla riktningar.

Senare inristningar i den stora hällen.

Foteviken 2012-07-29

Skånes Kust- och Havscenter är en organisation som slår vakt om miljön i vattenområdena runt Skånes kust. Detta sker genom en verksamhet som ska öka allmänhetens medvetande om hur viktigt skyddet av den maritima miljön är för framtiden. Fotevikens Museum har två representanter i styrelsen, Björn M Buttler Jakobsen som ordinarie ledamot och Sven Rosborn som suppleant.
Se mer här: http://skhc.se

Söndagen den 29 juli hölls ett av föreningens stora årliga evenemang, ”Havets dag” i Falsterbokanalen. Arrangemanget, som sker i samarbete med ”Havsresan”, startade redan för fem år sedan och har hela tiden bara vuxit. Trots en mulen och delvis regnig dag strömmade publiken till i enormt stor mängd. Upp mot femtusen besökare kunde räknas in under de sex timmar som evenemanget varade.

Och det bjöds på mycket spännande att besöka och studera. Kön var lång av nyfikna som ville ombord på både briggen Tre Kronor af Stockholm och Skanörskoggen. Ja, överhuvudtaget var det trängsel ombord på alla båtar dit besökarna fick tillträde. Några valde att åka ribbåt, andra att ta en segeltur i kanalen. För att inte tala om alla som trängdes i de olika tälten eller som satt som åhörare till de många intressanta föredrag som hölls.

Hela programbladet finns att se här:
www.fotevikensmuseum.se/bulletiner/Havetsdag2012.pdf

Fotevikens Museum ställde upp med Skanörskoggen som dagen till ära tagit sig ner till Falsterbokanalen. Informationsbroschyrerna gick åt som smör i solsken och intresset för denna unika klenod var stort.

Foteviken 2012-08-03

Varje sommar erbjuder Fotevikens Museum ungdomar ett mycket annorlunda sommarjobb igenom projektet Ung i sommar. Vi tar emot två grupper om tolv ungdomar i varje. Varje grupp får arbeta i Vikingastaden under en månad.

Intresset för denna verksamhet är stor och flera vill faktiskt komma tillbaka under kommande år. Ungdomarnas bakgrunder är givetvis olika och de flesta kommer från Malmö. Vissa har innan de kommer ett intresse för historia, andra har mindre kunskaper i ämnet. Nästan alla avslutar sin säsong på Foteviken med betydligt mer kunskaper än de hade i bagaget när de kom. En annan viktig sak som man lär sig är att agera inför publik och hur en levande kulturinstitution fungerar.

Från vänster: Hedda, Matilda, Anna, Evelina,Wanda,Saskia,Veronica, Hamdi och Jing.
Fyra personer saknas tyvärr vid fotograferingstillfället.

Från vänster: Lydia, Caroline, Johanna, Caroline, Abdelrahim, Mohanad, Maurits, Viktor, Tobias, Pauline, Fatima och Filip.

Varje grupp får två dagars undervisning innan de släpps in i Vikingastaden. Detta är mycket viktigt eftersom de ju som innevånare i staden är levande ambassadörer för vårt kulturarv. Under resten av tiden lär de sig mängder om praktiska saker om hur livet och vardagen fungerade i en vikingastad för niohundra år sedan.

Som vanligt kan vi notera att det är frågan om mycket duktiga ungdomar som med all heder har kunnat möta den stora, internationella museipubliken. Vi på Fotevikens Museum hoppas att de fått en fin insikt i kamratskap, möten med publik från hela världen och att kunskap och fakta är viktig i livet.

Foteviken 2012-08-07

Falserier om en förhistorisk stad vid Bråviken

Det publiceras numera mycket forskningsresultat baserat på vår nordiska historia. Det är bra men tyvärr insmyger sig också material, inte minst via Internet, med resultat som för en oinvigd i källkritisk granskning kan te sig otroligt intressanta men vars resultat knappast godkänns av den etablerade forskningen. Sådana exempel ser man allt oftare och resultaten är alltmera fantastiska. I Skåne har vi Ale stenar som ett känt exempel. Nu har man för Östergötland lagt fram en närmast tvärsäker hypotes om en återfunnen, förhistorisk storstad vid Bråviken.

Eftersom undertecknad under lång tid ifrågasatt fanatikerna vid Ale stenar väckte givetvis denna enorma förhistoriska stad mitt intresse. Häpnadsväckande tvärsäkra påstående om milslånga, grävda kanaler, av sjöar som tömdes av cisterciensermunkar, av en karta som ritats av samma ordens munkar, hamnanläggningar etc gör det hela spännande att utforska. Inte själva området på plats ty det ligger för långt från Skåne, men väl frågan hur man kunnat nå fram till dessa resultat med befintligt källmaterial och hur, och om, man använt sig av detta.

Som i all forskning måste man givetvis utgå från fakta hämtat från just existerande källmaterial. Eftersom rapporten är omfattande har jag bara specialstuderat det påstådda förhistoriska kanalsystemet. Här är resultatet:

Det är speciellt två byars ägor som har intresserat hypotesställaren, nämligen Bjärkusa samt den söder därom liggande byn Långetorp. En slingrade å passerar båda byarna. Kartsituationen för båda byarna är mycket bra; alltifrån mitten av 1600-talet fram till nutid kan man i detalj följa förändringarna i landskapet.

I hypotesställarens rapport har han på sidan 6 utifrån en modern flygbild påvisat en tydlig ”förhistorisk kanal” som haft kontakt med ån. Se rapporten här.

Att denna fåra är mycket gammal förklaras av:

“Det är spikraka diken som går rakt ner mot Bjärkusaån. Spåren av vattenerosion i de nedre delarna mot ån tyder på att ansenliga mängder vatten runnit i dikena under lång tid. Dikena ligger också i helt fel vinkel för att kunna fungera effektivt som åkerdränering. Dessutom ser de ut att snarare vara igenplöjda än nyligen grävda. Det styrker idén om att dessa fördjupningar forntida fungerat som kontinuerlig avledning för mycket mera vatten än enbart nederbörd. Jag har heller inte hittat något annat ställe i området med liknande diken som skulle kunna förklara en knäpp dräneringssituation.” Se rapporten här sidan 5.

Sammanställer man nu lantmäterimaterialet får man en helt annan bild än de hypotesställaren vill framhävda. På den stora kartan på nästa sida har undertecknad lagt samman kartan över Bjärkusa från år 1780 med kartan över Långetorp år 1814 för att få en sammanhängande bild över området med de påstådda ”kanalsystemen”. På kartan som jag återgett på sidan 3 är också inlagt den moderna flygbilden.

Som synes går flygbildens “kanal” tvärs över den mycket stora trekantiga ängsmark och vattensjuka, ej odlingsbara mark som tillhörde Långetorp by. Denna vattensjuka mark var fram till 1814 års storskifte odelad vilket framgår av kartor från åren 1712 och 1650. Hade det funnits en kanal här hade den givitvis funnits med i detta gamla kartmaterial. Storskiftet år 1814 innebar emellertid att man delade upp ängen i olika ägor efter det att man först delat den i två lika stora hälfter (vilket är markerat med med långstreckad linje på kartan), vilket framgår av karttexten:

”År 1814 den 20 April företog sig undertecknad Commissjons Lantmätare att … afmäta och i Storskifte fördela alla ägor till hemmanet Långetorp. .... Ängen togs sedermera i ögnasikte och stadnade delägarne i det beslutet at den samma fördelas på det sätt at den bästa delen eller så kallade Bunken delades mitt itu hwilket blef wärkstäldt men igenom denna linia blef wästra Lotten något öfver 3 Tunnl större i Vidden hvarföre 1 Tunl uttogs i Wästra ändan närmast kalftomten ……” (Karta: Konungsunds socken Långetorp nr 1-2, storskifte 1814.)

Den långsträckade linjen överenstämmer exakt med den påstådda ”förhistoriska kanalen”. Det torde därmed vara bevisat att denna kanal är ett huvuddike, lagt tvärs över den vattensjuka marken för att dränera en stor mossmark samt att denna dikning är företagen efter år 1814. Likledes finner man att en norr därom liggande, påstådd förhistorisk kanal i själva verket bildar gräns mellan de två byarna och samtidigt gränsar till sankmarken, således ett tämligen självklart och logiskt dräneringsdike.

Kontrollerar man sedan hypotesställarens försök att kon-

På den övre kartan från 1650 ses Långetorps by och dess gräns mot norr till Bjärkusa by. Den stora trekanten markerad med L är obrukbar, sank mossmark.

Den stora kartan ovan är en sammanställning av två lantmäterikartor från 1780 och 1814. Här ses Bjärkusa by i norr med gårdaran A, B, C och D samt Långetorps by i söder med gårdarna B och A. Den trekantiga ängsmarken är grönmarkerad och tvärs över denna går en år 1814 skapad ägogräns som delar ängen i två lika stora delar.

Jämför man denna kartbild med en modern flygbild, se nästa sida, framgår med önskvärd tydlighet att den "förhistoriska kanalen" är ett dräneringsdike för hela den stora mossen som helt överensstämmer med 1814-års linjedragning och ängsuppdelning.

Materialet till denna rapport är hämtat från Lantmäteriet
samt från tillgängligt flygfotomaterial

struera egna vattenleder i området (karta på rapportens sida 5) med den sammanställda kartbilden över de två byarna i äldre tid finns absolut inget i den äldre markstrukturen tillbaka till 1600-talet som stödjer eller ens antyder att något sådant skulle ha varit fallet.

Undertecknad har alltså endast undersökt ett av många påståenden i den framlagda hypotesen. Som visats kan detta påstående helt förkastas. Man kan därför misstänka att avsaknaden av ingående studier av äldre källmaterial tyvärr är ett genomgående drag för hela hypotesbilden. Därmed faller också trovärdigheten för denna minst sagt uppseendeväckande teori om en forntida storstad i Östergötland.

Sven Rosborn
Forskningschef
Fotevikens Museum

Foteviken 2012-08-26

Arkeologidagen 26 aug 2012

Sedan många år tillbaka är Fotevikens Museum med i det arrangemang som Riksantikvarieämbetet under en dag i augusti varje år driver över hela Sverige, ”Arkeologins dag”. I år beslutade vi oss för att blicka tillbaka. Två föredragshållare, Sven Rosborn och Björn Buttler Jakobsen, båda med verksamhet på Fotevikens Museum, stod för två föreläsningar med frågestund. Sven var redan på 1970-talet ansvarig för att bygga upp arkeologin i Malmö till en av Skandinaviens största utgrävningsorganisationer och Björn lade på 1980-talet grunden för marinarkeologin runt Skånes kuster.

Föreläsningarna var välbesökta och många förvånades nog över de enorma svårigheter som man haft för att få till stånd en bättre efterlevnad av saker rörande den del av vårt arkeologiska kulturarv som ju är skyddade i svensk lagstiftning.

LUHM Skateholm

Arkeologidagen 26 augusti 2012

Arkeologi under 40 år i sydvästra Skåne

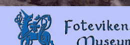
13.00 Forskningschef **Sven Rosborn**: Tillbakablickar på 40 års landarkeologi i sydvästra Skåne.

14.00 Museichef **Björn M Buttler Jakobsen**: Tillbakablickar på 30 års marinarkeologi i sydvästra Skåne.

Fotevikens Museum, Höllviken.   Fri entré.   www.foteviken.se

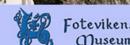

LUHM Löddeköpinge

Lund Kulturen

Ny utgrävningsteknik Malmö museer

Kvinnor och arkeologi

Stadsarkeologi Malmö museer

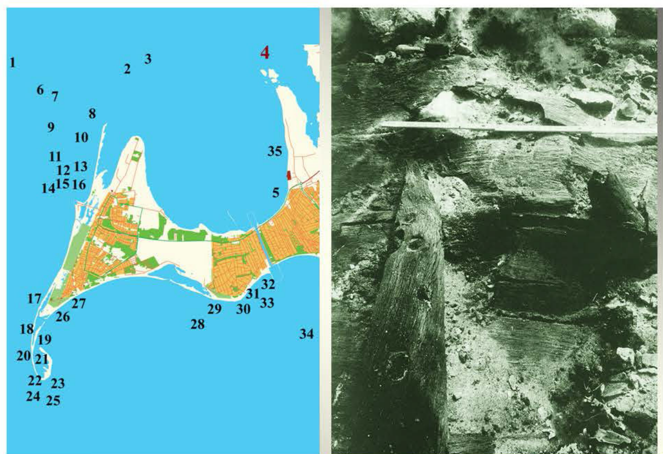
Byggnadsarkeologi Niels Kuntzes hus Malmö museer

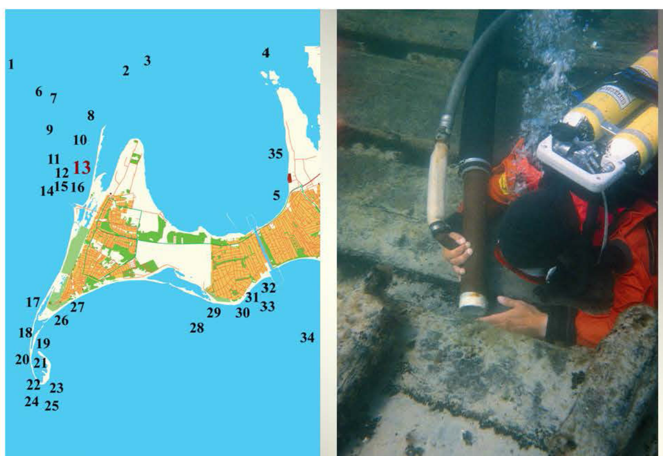
Uppåkra

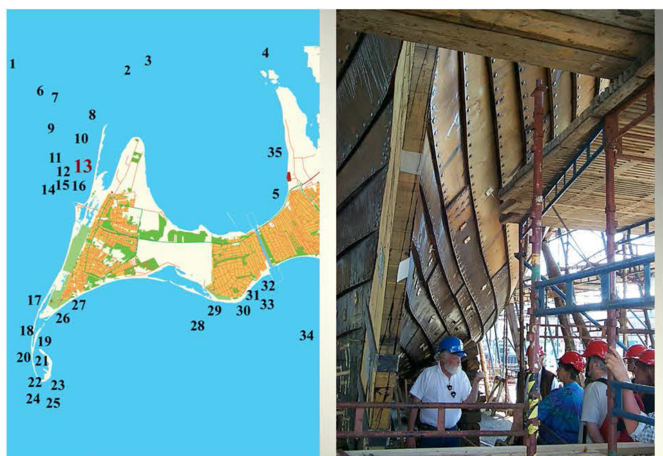
Foteviksskeppen

Skanörskoggen

Skanörskoggen

Foteviken 29 augusti - 4 september 2012

In Theatre

I vintras fick Fotevikens Museum ett annorlunda och mycket akut samtal från Litauen. Ett samarbetsprojekt mellan Litauen, Polen och Blekinge hade beslutats. Efter många möten länderna emellan var man färdig att lämna in ansökan. Då hoppade Blekinge av! Panik utbröt då man i denna typ av EU-projekt var tvungen att ha tre partners. Man fick då tipset att kontakta Fotevikens Museum som ju har mycket lång erfarenhet av just EU-projekt. Trots att man endast hade en vecka på sig för deadline för inlämning tackade museet ja. Dels därför att vi tyckte att det var en skam att andra i Sverige betett sig så mot sina utländska partners, dels därför att vi såg en möjlighet att göra ett mycket annorlunda projekt där museets motto ”Kultur är kontakt med människor alla kategorier” verkligen gjorde sig gällande.

Det hela skulle baseras på teater och musik med totalt 15 aktörer från de tre länderna samtidigt på scenen. På Fotevikens Museums inrådan förlades scenen till ett skepp, i detta fallet en kogg – en skeppstyp som varit betydelsefull för alla inblandade ländernas historia. Scenariot var att tre grupper från olika länder har kommit ombord för en resa mot okända mål. De förstår inte varandras språk och de förstår inte varandras kultur. Men plötsligt inser de att musiken är något som binder samman alla människor.

Musikshowen varade i närmare två timmar. I Litauen och Polen hade man byggt upp koggliknande kulisser medan vi i Sverige kunde använda oss av den ”riktiga” koggen, “Tvekamp av Elbogen”. Fem sånger från varje land var utvalda och två av dessa framfördes av de andra ländernas aktörer.

Dan Bengtsson i marknadsföringstagen.

I Sverige gavs två föreställningar i Falsterbokanalen. För att få en bra estrad hade koggens däck påbyggts ca en meter. Publiken satt på bänkar på kajen. Via omfattande högtalarutrustning och ljussättning blev scenen alltmera trolsk ju mer mörkret föll.

Från Falsterbo kanal seglade skeppet under natten mellan lördagen och söndagen till Ön i Limhamn. Här riggades allt på nytt och klockan tre på eftermiddagen var det dags för ytterligare en föreställning. Solen sken och mängder med publik hade samlats. Sedan var det dags för den sista seglatsen in till det gamla, nerlagda Koggmuseet på Malmö Skeppsbro. Under måndags- och tisdagskvällen gavs här två bejublade förställningar.

PROJEKT JEST WSPÓŁFINANSOWANY ZE SRODKOW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Trots att man i början hade vissa problem med mickar kan man lugnt våga påstå att denna annorlunda kultursatsning varit en fjäder i hatten för alla inblandade. Man har verkligen visat att kultur i olika yttringar är av godo för all integration och för respekten för alla människor, oavsett nationalitet.

Foteviken 5 september - 8 september 2012

EU-projekt Craftland
När deltagarna från Eu- projektet InTheatre reste hem under onsdagen den 5 september efter en lyckad vecka i Skåne anlände med samma plan deltagare i nästa EU-projekt som Fotevikens Museum var värd för. Till skillnad från InTheatre hade detta projekt, ”Craftland”, projekterats under en längre tid där Fotevikens Museum varit med redan från starten. Lördagen den 8 september skulle allt vara klart för ett historisk evenemang på Fotevikens Museum med äldre hantverk som tema.

Detta projekt kommer att löpa under tre år. Genom olika event kommer representanter från de olika länderna att mötas, att tävla, att utbyta värdefulla kunskaper och att delge dessa till en större publik. Varje land kommer således att anordna en kulturfestival, en större sammankomst i äldre hantverk samt ett sportevenemang med ett flertal olika, annorlunda grenar. Tidigare i år hade Fotevikens Museum sänt iväg lag att delta i tävlingar och i kulturfestivaler i Polen och Litauen. Som avslutning på detta årets projektktiviteter stod så Fotevikens museum som värd för hantverkssammankomsten.

Inför denna aktivitetsdag beslöt vi att samverka med andra kulturella aktörer på Falsterbonäset. Föreningen ”Margaretadagarna” har tidigare anordnat historiska festivaler i Skanör med anknytning till drottning Margaretas 1300-tal. Denna förening slog nu upp boktält invid Falsterbo borgruin och höll guidningar om slottsruinens historia. Samtidigt hade det närbelägna Falsterbo museum öppet hus för besökarna. En tur med det s.k. ”Gåsatåget mellan de olika platserna erbjöds också. För att lyfta fram den medeltida historien på Falsterbonäset fick varje besökare en folder med Näsets sevärdheter beskrivna och med en karta till respektive plats. Under dagen var det fritt inträde till samtliga aktiviteter.

På Fotevikens Museum hade hantverkare förberett ett område med en mängd stationer där man visade fram sina

äldre hantverk. Här fanns svarvare, smeder, järnframställning, keramiktillverkning, växtfärgning, textila hantverk men besökarna kunde också lära sig så udda saker som att laga mat i kokgrop i marken. På ett annat område höll Luntertuns skyttecorps till och visade allt från kruttillverkning till avfyrning av kopior av medeltida kanoner.

Dagen innan, under fredagen, arrangerade Vellinge kommun och museet en heldagstur för hitresta politiker från de båda städerna på andra sidan Östersjön. Man besökte den nybyggda Stora Hammars skola där två elever i nionde klass på ett förtjänstfullt sätt agerade engelska guider. Man besökte kulturminnen i kommunen och lunchen intogs i det nybyggda äldreboendet i Månstorps ängar. Ett äkta svenskt kaffebord bjöds sedan på hemma hos Börje Ahlfors i Falsterbos äldsta gård från 1600-talet. På kvällen stod Vellinge kommun värd för projektets tillresta aktörer, tjänstemän och politiker.

Överst: Studiebesök på Stora Hammars nya skola.
Nedan: Svenskt kafferep på Andreas Lundbergagården samt tre borgmästare från tre länder på Foteviken.

Foteviken 23 september - 27 september 2012

OpenArch konferens på Fotevikens Museum

Så var det då dags för den största internationella konferens som Fotevikens Museum någonsin har arrangerat. Med start på söndagen och avslutning under torsdagen skulle museet stå som arrangerande värd för närmare 130 konferensdeltagare. Mer än tjugo länders representanter kunde räknas in. Merparten kom från Europa men deltagare från Nya Zeeland, Amerika och Kanada fanns också med. Konferensen var en del av det stora EU-projektet OpenArch men till denna sammankomst var också kopplat organisationerna IMTALs, EXARCs och NOOAMs medlemmar. Konferensen var också öppen för intresserade museer i Sverige. Vad de olika organisationerna representerar kan ni läsa i programmet genom att klicka här.

Huvudtemat för konferensen cirklade kring frågor rörande Arkeologiska friluftsmuseer, framtidsperspektiv samt hur man pedagogiskt kan engagera publiken. Olika aspekter på kulturarvet och vad för historiebild man förmedlar sattes också under fokus, speciellt under konferensens första dag. Programmet för denna dag hade i huvudsak komponerats av Fotevikens Museum medan för konferensens andra dag stod IMTAL som arrangör. Dessa två dagar var öppna för en större publik.

Då programmet redovisas i separat pdf-bilaga ges här ingen vidare kommentar. Merparten av inslagen videofilmades och delar av materialet kommer efter hand, men först efter godkännande av respektive föredragshållare, att läggas ut på Fotevikens Museums hemsida.

Museets personal under ett av många planeringsmöten före konferensen.

Med den relativt begränsade personal som finns tillgänglig på Fotevikens Museum skulle vi alltså genomföra en konferens som t.o.m. för en stor kulturinstitution varit en omfattande uppgift. Deltagarna bodde på två skilda platser varför busstransporter mellan dessa skulle arrangeras flera gånger om dygnet, dels med stora bussar, dels med minibussar. Merparten av deltagarna, vilka givetvis anlände till Kastrup under olika tider, skulle hämtas och senare också lämnas. All mat stod två duktiga kockar för, allt administrativt arbete och alla trycksaker/kopieringsinsatser ansvarade våra duktiga medarbetare på kontoret för m.m.

Björn visade under två hektiska veckor ett föredöme i logistiskt tänkande och ledareförmåga och alla i personalen slet som slavar med nästan ett leende på läpparna; under varje dygn långt mer än vad en anständig arbetsdag håller i timmar. Att döma av utvärderingen under och efter konferensens var deras slit inte förgäves. Otroligt många lovord har erhållits.

Lars Amréus ovan och Per Karsten nedan. Under måltiderna hölls olika etikettstilar vilket framgår av de nedersta bilderna.

Låt oss lyfta fram ett av många tackmail:

This is not just a formal mail. I really need to thank you personally for the wonderful opportunity you gave to all of us to participate to such an interesting conference. Not only the meeting was successful, but the quality of the speakers and the great interest of all participants for the theme were absolutely great. It gave a lot to me personally and I learnt a lot. I appreciated the warmth hospitality of
your people as well as the perfect organization.

It was my third time in Foteviken and I am feeling "at home" there. I think you did a great job. Everybody was kind, friendly and discrete, and also the food..... was always delicious.

It was a great success and you must be very proud of it!

Foteviken 12 februari 2013

Tillbakablickar på ett gånget år och framåtblickar på det som kommer

På Foteviken har planerna för framtiden och nästa generations övertagande av vårt fantastiska museum präglat det senaste året. Vi har därför nu renodlat själva museiverksamheten på Fotevikens Museum från de många andra aktiviteter som finns på Foteviken.

Den stora samlingslokalen Valhall nere vid parkeringsplatsen har blivit ”Vellinge bygdegård” och drivs av en ideell förening. I det ”Vita huset” nere vid parkeringsplatsen har en grupp för experimentell arkeologi samtidigt funnit en fristad. De 12 moderna stugorna vid stranden har fått en förvaltare som sköter bokningen och underhåll och dessutom ansvarar för Bygdegården. Fotevikens Museum fick förra året en ny, fantastisk administrationsbyggnad i anslutning till museientrén. Detta medförde att vår gamla administrationsbyggnad vid parkeringsplatsen nu har fått helt andra funktioner. Här huserar numera Höllvikens Konsthall och en s.k. LSS-verksamhet. Allt detta här nere runt parkeringsplatsen går under samlingsbegreppet Fotevikens Kulturcenter.

Och uppe på backen ligger vår stolthet - själva museet …

Här hade vi inför sommarsäsongen en helt ny utställningslokal klar i anslutning till entrébyggnaden. I denna lokal finns den permanenta utställningen ”Från medeltid till vikingatid”. Innan besökarna går in i Vikingastaden passerar de denna mera traditionella utställning. Detta är viktigt eftersom de som inte vet något om vikingatiden här får tillräcklig information för att förstå det rekonstruerade historiska samhälle som de kommer att få uppleva. Dessutom har Skatteverket påpekat att ett svenskt museum endast får rymmas i en enda byggnad (!) samt att ett museum enbart

Eftermiddagen då det bjöds på ett två timmar långt sång- och musikarrangemang på Ön i Limhamn, signerat Fotevikens Museum.

På vikingamarknaden bjöds det till publikens stora förtjusning på rytteriattack mitt i det stora slaget vid Foteviken anno 1134.

ska innehålla montrar med gamla föremål i (!) Trots att vi är ett museum som i allra högsta grad följer vad FN och Europa bestämt vad ett museum är kan således svenska staten i sin stenåldersuppfattning i fortsättningen inte protestera. För dem är vår entrébyggnad och vår utställningshall Fotevikens Museum – för övriga världen är det emellertid fortfarande Vikingastaden som är det stora museet. Så går det när svensk byråkrati tar över kulturen.

Aktiviteterna under året som gått har varit många. Som vanlig hölls den stora vikingamarknaden med mycket stor uppslutning av både vikingar och publik. Nytt inslag för

Björn berättar om de medeltida koggarna i Malmö som Fotevikens Museum byggt i forskningssyfte på uppdrag av Malmö stad. Åhörare är ca 130 personer från 20 länder i projektet Open Arch.

året var att det under vikingafighterna uppträdde rytteri – för så var det under slaget vid Foteviken år 1134. Ni kan se mer av detta på: **http://youtu.be/oyFGTwjxD6w**

Flera intressanta EU-projekt har också varit igång. September månad var en hård tid för oss på Fotvikens Museum. Först ut var projektet "Intheatre". Under en vecka hade vi dragit samman ett trettiotal artister och scenarbetare för ett musikarrangemang av mycket hög klass. Tre länder; Sverige, Polen och Litauen bjöd på en nära två timmar lång sång- och teaterunderhållning från däcket på den stora medeltidskoggen. Sammanlagt blev det fem föreställningar inför gratispublik. Två gånger spelade vi vid kaj i Falsterbokanalen, en gång på Ön i Limhamn och två gånger vid det forna Koggmuseet mitt inne i Malmö. Publikrekordet slogs ute på Ön i Limhamn under en solig söndagseftermiddag. Trängseln på kajen där publiken satt på bänkar var stor.

Direkt efter detta stora och arbetskrävande program var det dags för en vecka med EU-projektet Craftland: **www.craftland.se** vars teman var äldre hantverk, historiska lekar och musik. Under sommaren hade vi medverkat med personal vid stora arrangemang i såväl Polen som Litauen och nu var det vår tur att agera värdar i samband med en stor hantverk workshop på Foteviken.

Sist ut samma månad var vi värdar för en enormt stor, internationell konferens med ett flertal medverkande organisationer. Det hela skedde som ett viktigt inslag i projektet "OpenArch" som täcker mer än tio europeiska länder. Totalt var det 130 deltagare från ett 20 länder som fanns på plats under fyra dagar. De stora medverkande organisationerna var Exarc, Imtal, Nooam och Svenskt kulturarv. Region Skånes kulturordförande Yngve Peterson öppnade konferensen och bland de många föredragshållarna märktes också Sveriges riksantikvarie Lars Amréus.

Projektet "Amaprof" (**www.amaprof.se**) som handlade om samverkan mellan volontärer och museifolk avslutades under året. Detta framgångsrika projekt hade Fotevikens Museum under två år genomfört tillsammans med Middelaldercentret i Danmark. Likaså avslutades det spännande projektet "Hands on" vilket var kopplat till olika former av gammalt hantverk och förmedlingen av kunskapen kring dessa.

Ett flertal andra mindre projekt och återkommande verksamheter har givetvis också utspelat sig på Fotevikens Museum under år 2012. Museets skolundervisning är bland de största museisatsningarna vad det gäller förmedling av levande historia för barn i Skåne. Några dagar före Allhelgonahelgen bjöd personalen också på spökvandring bland gastar och andeväsen ur vår nordiska historia. Månget barn sågs krama sina föräldrars händer extra hårt när de traskade ut i mörkret runt Vikingastaden för att uppleva det okända som dolde sig bakom stenar och träd.

Vilket barn vill möta denne filur uti nattens mörker? Museets chefspedagog Bengt i sitt esse.

Under året gjordes de sista finjusteringarna på vår nybyggda, fina och stora administrationsbyggnad som vi är mycket stolta över. Tillsammans med entrébyggnaden med sin permanenta museihall är det detta tillsammans med Vikingastaden som utgör begreppet ”Fotevikens Museum”.

Vi, den gamla generationen av museiledare, kan nu tryggt lämna över till en yngre generation i det viktiga arbetet med att levandegöra vårt äldre, nordiska kulturarv. Det hela började för mer än 30 år sedan då grunden lades till denna unika museiverksamhet. Det skedde i samband med att de fem vikingatida skeppen i inloppet till Foteviken hittades och undersöktes. De första tio åren av verksamheten var därför präglade av marinarkeologin där vi blev en ledande organisation för denna vetenskap i södra Sverige. Nästa tioårs intervall bestod av uppbyggnaden av Vikingastaden och de sista tio åren har hela området runt museet utvecklats till det största kulturområdet i Vellinge kommun och det största Arkeologiska friluftsmuseet i Sverige.

Och vad är det som händer nu????

Ett museum som aktivt förmedlar livet under gånga, flydda tider måste ha personal som brinner för förmedlarrollen. Som ni alla förhoppningsvis vet har detta präglat hela Fotevikens museumshistoria – och det blir minst lika bra i framtiden. Museet kommer visserligen inte att ha så många personer anställd på helår som tidigare men en kärna av kunniga entusiaster kommer ändå att finnas här året runt.

En del av de äldre går som sagt i pension. Björn och Sven lämnar nu som planerat sina poster i de olika organisationernas styrelser och sina tjänster på museet. Men tro inte att de yngre blir av med de två så lätt. Med deras unika kunskaper och engagemang kommer de givetvis att finnas kvar de närmsta åren som mentorer, volontärer och inhoppare när så behövs. De personliga aktörerna i tidsmaskinen Vikingastaden i form av kung Björn och lagman Sven gäller det således fortfarande att vara vänner med. I föreningen SVEG och i Byalaget får ni stå ut med Björn även i framtiden. Björn kvarstår också som redare i Skeppslaget för koggarna tillsammans med Ralph som Destinated person (DP) till skeppen med Gunnar som skeppare.

Arbetsuppgifter finns det många av på museet. Nu under vintertid planeras som vanligt alla de projekt som skall igång och arbetas vidare med. Närmast för dörren står att vi med några av våra vikingar i februari ska medverkar i den stora turistmässan i Essen där vi fått en 80 kvadratmeter stor monter till vårt förfogande. Bengt och Ralph håller i trådarna för denna stora publiksatsning och nya banderoller, foldrar, roll-ups etc är producerade till detta. Därefter väntar ”Archeon” i Holland som värdar för OpenArch-mötet som har temat experimentell arkeologi och där Foteviken svara för historisk matlagning med Bengt i spetsen. Björn och Anette är givetvis även med på denna konferens.

Fotevikens Museum öppnar portarna för turister den 7 maj. Då är alla i den nya organisationen på plats efter vinteruppehållet. Förstärkning under sommarsäsongen kommer givetvis att ske som vanligt såväl i butik, i skolverksamheten samt i bemanningen i Vikingastaden.

Den18:e vikingamarknaden kommer givetvis att hållas som vanligt veckan efter midsommar, i år under perioden den 24 juni till 30 juni. Midsommarafton den 21 juni firas också som vanligt för enbart vikingar i Vikingastaden.

För att summera: Exakt på året för tusen år sedan då Danmarks kung Sven Tveskägg utropade sig till kung även över England firar Vikingastaden vid Foteviken sitt 19:de verksamhetsår och välkomnar alla gamla såväl som nya vikingavänner till en kulturgemenskap som inte känner några gränser och som värmer.

Eller för att avsluta med Fotevikens Museums motto sedan starten år 1995: Kultur är kontakt mellan människor alla kategorier.

Mat är viktigt när det gäller Skåne och stora internationella museikonferenser. Fotevikens Museum anlitar givetvis de bästa kockar man kan tänka sig.

OPENARCH CONFERENCE, SWEDEN
SEPTEMBER 24 - 27, 2012

Dear member of OpenArch
Here you will find the final program for the conference at Foteviken Museum

• Sunday 23d September:
Arrival day.
To those of you who arrive at Kastrup Airport take the train over the Öresund Bridge to Hyllie railway station (12 minute ride). You buy the train ticket in the ticket machine before you go down to the train. NB. You can't buy ticket on the train.

On Hyllie station Fotevikens Museum meets up for further free transport by bus to the hotel near the museum. The place where you will find the bus: se map. You can call Björn by phone +46707620612 when you have arrived at Kastrup airport or if your arrival time is changed, so we know when we can pick you up at the station Hyllie.

Transportation between the museum and the hotel is free with mini buses on special occasions in relation to the program (walking distance: 1.6 kilometre). On Sunday, a bus will pick you up at 19:15 at the hotel's entrance building to take you to dinner at Foteviken Museum.

It will be a joint dinner at Fotevikens Museum at 19.30.

If you come later, we assume that you eat before you come to the hotel. Breakfast is available where you are staying. Lunch and dinner will be served at Fotevikens Museum.

What happens during the conference?

• Monday - Tuesday:
Conference days, see the program below

• Wednesday:
Morning: Steering Committee meeting. Other OpenArch members are taken on a guided tour in the area.
Afternoon: Workshop for OpenArch members, led by the organization IMTAL (The International Museum Theatre Alliance).

• Thursday:
Return to Copenhagen in connection with excursion to the Danish museums "Lejre Sagnland" and "Roskilde Vikingaskibsmuseum". Each person pays 20 € in cash on the bus and get receipt for this. We assume that all OpenArch participants participates in the bus excursion according to the decision from the Modena meeting. The bus stops at Kastrup Airport latest 15.00.

Education and Culture DG
Culture Programme

The linked themes across the two main days

Monday 24th and Thuesday 25th will be:
1. "Management & communication strategies at open air/archaeological museums" and "Working with volunteers" (OpenArch focus).

2. How can performance of various kinds contribute to and extend the work of such museums and sites? (including 1st and 3rd person interpretation, theatre presentations & events and drama workshops) (IMTAL focus).

The OpenArch EU project is incited by the ICOM affiliated organization for Archaeological Open Air Museums EXARC whose purpose is to exchange knowledge between museums and similar organisations in order to strengthen quality and improve the running of the museums.

As part of OpenArch work package "The Dialogue with Museum Organisations" the following organisations are invited:

1. EXARC: is an ICOM Affiliated Organisation representing archaeological Open Air museums and experimental archaeology.

2. IMTAL: The International Museum Theatre Alliance. IMTAL-Europe, IMTAL-America and IMTAP-Asia Pacific are affiliated membership organisations that foster and develop different forms of live interpretation in museums, galleries, science centres and historic sites all over the world.

3. NOOAM: The Nordic Association of Archaeological Open Air museums.
This is the association of Archaeological Open Air museums, parks and projects that brings living history alive through education and/or experimental archeology and technology in the Nordic countries.

4. Swedish Heritage (Svenskt Kulturarv) is an association for museums and heritage sites of great national interest. They have 260 institutional members and their aim is to increase public engagement in member museums.

And, of course, Museum people from all over Europe also can participate.

PROGRAMME

Monday, September 24th, 2012 - Day 1

Coffee

09.30 - 09.45 Yngve Petersson, Chairman of the Cultural Department of Region Scania:
("Welcome & introductions")

09.45 - 10.00 Steve Burrow, Chairman of EXARC: ("Exarc and archeological Open Air museum in Europe.")

10.00 - 10.25 Lars Amréus, Executive Director of the Swedish National Heritage Board:
("How to make cultural heritage alive.")

10.30 - 10.55 Henrik Zipsane, The Museum "Jamtli Historieland":
("Cooperation all levels from a management point of view - working with Staff and Volunteers.")

Coffee

11.30 - 11.55 Kaare Johannessen, Middelaldercentret, Denmark:
("About working with volunteers.")

12.00 - 12.25 Peter Aronsson, Linköping University:
("Why, when and how does the past become an engaging heritage site?")

12.30 - 13.30 Lunch

13.30 - 13.55 Peter Lindbom, The Fullerö Park project:
("The planned large theme park about Vikings at Fullerö in Sweden.")

14.00 - 14.25 Anders Ödman, Lunds University:
("Archeology and volunteers.")

Coffee

15.00 -15.25 Catharina Oksen, Middelaldercentret, Denmark:
("The opportunities that volunteers provide for the Archaeological Open Air museums.")

15.30 - 15.55 Per Karsten and Jerry Rosengren, The Historical museum of Lund:
("From traditional museum to the museum for the future.")

19.00 Bus transport to evening dinner on board the medieval Cog and in the previous Cog museum in Malmö.

With the support of the Culture Program of the European Union
Education and Culture DG

Tuesday September 25th - Day 2

For all participants: OpenArch, IMTAL, EXARC, NOAM, Svenskt Kulturarv and others

[Chairs of sessions provisionally listed below]

8:30 **Coffee**
9:00 Plenary (**THORS HALL**): Welcome & introductions to IMTAL, live interpretation & museum theatre.
Speakers & 'provocateurs':
Björn Jakobsen (Director, Fotevikens Viking Museum), Dr Anna Farthing (IMTAL-Europe Chair), Prof. Tony Jackson (Manchester University) & Mark Wallis (Director, Past Pleasures, UK).
Subject:
"Back to the Future": What is live interpretation, where did it come from and why does it matter?
Tony Jackson interviews the grandfather of live interpretation in Sweden, Arthur Hazelius (as presented by Mark Wallis), about the origins of **living history**. Eager to know where live interpretation is heading after his time, Mr. Hazelius will then turn the tables on Tony Jackson and ask him about living history
in the 21st century.
Chair: Anna Farthing

10:30 **Coffee**

11:00 Divide into three groups for participation in pre-selected workshops & panel presentations.

SPACE 1

PAPERS/PRESENTATIONS with Q&A:
Interpreting the Interpreter: Is Live Historical Interpretation at National Museums and Historic Sites *Theatre*?

Ashlee Beattie (Canada)
The challenges of researching and developing performance pieces at a science & industry museum: 'Rutherford' and 'Manchester, the Romans and the first "industrial revolution" ' Steve Howe, Lee Wolstenholme & Jamie Eagleton (MOSI, UK)
Chair: Bjorn M Jakobsen

SPACE 2

Workshop:
Performance, place and space.
Anna Farthing (UK)
Chair: Tony Jackson

SPACE 3

PAPER /PRESENTATION with Q&A:
Ten years of history alive – the use of live interpretation at Stockholm's Army Museum Anders Åborg, Army Museum of Stockholm (Sweden)

Workshop (1 hour):

'The Fabula Atellana' – popular entertainment in Ancient Rome. An introduction to its character & improvisation techniques.
Lara Comis & Natalia Comis (Italy)
Chair: Chris Gidlow

12:30 **Lunch**

13:30 Plenary (**THORS HALL**):

Guest speaker: Chris Gidlow (Manager of Live Interpretation, Historic Royal Palaces, UK):
"Emotional engagement with intangible cultural heritage through live interpretation."
Chair: Steve Howe

With the support of the Culture Program of the European Union
Education and Culture DG

14.15 Divide into three groups for participation in pre-selected workshops & panel presentations.

SPACE 3

WORKSHOP:
'And Who Are You Supposed To Be?': being first at First Person'
Mark Wallis (UK)
Chair: Steve Howe

SPACE 2

PANEL PRESENTATION, with workshop element:
Participatory theatre in museums and archaeological/historic sites – the Labyrintheme project approach.
Lucian Branea, Bistra Choleva-Laleva, Adrian Ciglenean & Daniela Dumbraveanu (Romania/Bulgaria)
Chair: Anna Farthing

SPACE 1

PAPERS with Q&A

'You could see it in your mind': which is more effective, first or 3rd person interpretation…? Ceri Jones (UK)

'Museum Theatre and Education for Mutual Understanding in Northern Ireland'
Brenda Winter-Palmer (UK: Ulster)

Museum theatre in Greece: perspectives on site interpretation. Foteini Venieri (Greece)
Chair: Tony Jackson

16:00 **Coffee**

16:30 - 17:30 Plenary (Space 1):
Final round-up: Summaries & questions arising from day's events.
(Divide into small groups, mixing IMTAL and OpenArch to pool ideas/im pressions/questions/ future projects, then ultra-brief presentations and plenary discussion.)
Chair: Anna Farthing

20:00 Grand Viking Feast in the Long Hall

Wednesday September 26th - Day 3

For Members of OpenArch and IMTAL only

09.00 **Coffee**

9:30 - 12:45 OpenArch steering comitty only: meeting

9.30 - 10.45 IMTAL-Europe only: Annual General Meeting
Chair: Anna Farthing, handing over to new chair.

10:45 - 11:00 **Coffee**

11:00 - 12:45 OpenArch none steering comitty members and IMTAL members: trip to sites of interest in the municipality (by bus)

12:45 - 13:45 **Lunch**

13:45 - 15:30 Workshop IMTAL and OpenArch: Live interpretation
Creative workshop on site interpretation: "The Search for the Story" led by Emily Capstick (UK)
A practical, creative workshop exploring the Foteviken site for stories and finding them; and looking at different ways of telling the story and sharing it with each other in an informal, supportive, fun environment.
Chair: Tony Jackson

15:30 - 15:45 **Coffee**

15:45 - 17:30 Workshop IMTAL and OpenArch: Live interpretation [continued]

19:00 Official dinner hosted by the municipality of Vellinge.

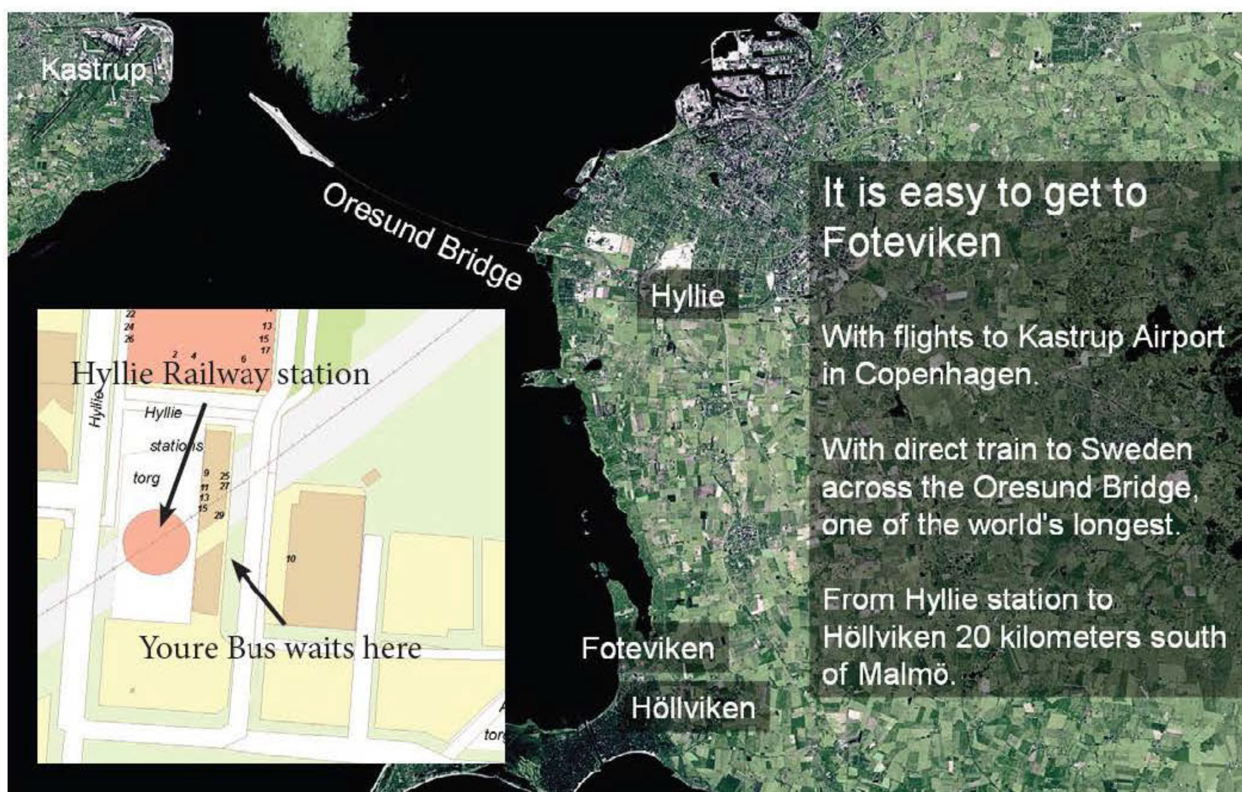
With the support of the Culture Program of the European Union
Education and Culture DG

Thursday, September 27th, 2012

09.20 Coffee

10.00 Bus leave for excursion to Denmark: Sagnlandet Lejre and Roskilde Vikingeskibs museum and ending at Kastrup Airport at 15.00. Coffee and a small picnic lunch will be served at the bus (this trip is optional for IMTAL and guest speakers), only a few places for other persons are available on the bus. All bus passengers pay € 20 cash per person for this transport to the airport at Kastrup.

15.00 Kastrup Airport, Copenhagen.

1. Fotevikens stugby
   Museivägen 24, 236 91 Höllviken
   Tel: +4640-330 805
2. Falsterbo Kursgård
   Ljungvägen 1, 236 21 Höllviken
   Tel: +4640-45 91 50
3. Ljungheda Bed & Breakfast
   Gamleväg 36, 236 31 Höllviken
   Tel: +4640-45 77 05

Vellinge Taxi +4640-45 33 00.

With the support of the Culture Program of the European Union
Education and Culture DG

Foteviken 9 mars 2013

Den sanna berättelsen om de två koggarna i Malmö

År 1998 kallade Helen Salmose på Malmö kommun undertecknad Sven Rosborn från Fotevikens Museum tillsammans med Claes Smith från Slagthuset till Malmö stadshus för att dryfta ett angeläget ärende. Malmö stad önskade att få del av de statliga pengar som avsatts för hjälp till långtidsarbetslösa. Den totala statliga summan var i miljardklassen. Ett viktigt krav var dock att medlen skulle gå till projekt som skulle bli varaktiga även efter stödets förbrukande.

Sven Rosborn framförde då idén om att bygga några koggar i Malmö. Dessa tankar hade han och kollegan Björn Jakobsen på Fotevikens Museum diskuterat en längre tid. Björn hade i början av 1990-talet organiserat och ansvarat för den marinarkeologiska undersökningen av ett koggvrak utanför Skanör. Tillsammans med Gad Rausing fanns också planer på att lyfta vraket och placera det i ett nybyggt museum i Foteviken. Detta blev tyvärr aldrig verkställt pga. Gads frånfälle. Givetvis hade det i samband med dessa planer varit ytterst värdefullt om man också kunde bygga en kopia av skeppet, dels ur vetenskaplig synpunkt, dels ur pedagogisk. Var Malmö intresserad?

Malmö var intresserad. Man var mycket intresserad! Några ledande Malmöpolitiker tillsammans med tjänstemän kom ner till Foteviken och det hela resulterade i att projektet ”Malmö Kogg” sjösattes hösten 1998.

”Malmö Kogg” bestod av tre delprojekt:

* Bygga två exakta kopior av medeltida koggar och rent vetenskapligt kartlägga de dåtida byggprocesserna samt seglingsegenskaperna hos de färdigbyggda skeppen. Efter färdigställandet skulle dessa kunna användas vid seglingar under sommarhalvåret och utgöra en unik marknadsföring för Malmö stad i de hamnar man då anlöpte.

* Att utveckla och ta tillvara äldre hantverkstekniker som svarade till den tid som koggarna representerade. Genom tekniken ”learning by doing” under skickliga hantverkares ledning skulle ett stort antal arbetslösa på ett kreativt sätt kunna utveckla sig.

* Att genom kurser i modern digital multimedia- och trycksteknik skapa informationsmaterial och samtidigt erbjuda arbetslösa en introduktion till det nya kommunikationssamhället.

Eftersom de arbetslösa kom från Malmö, vilket var ett krav eftersom Malmö stod som ansvarig, och de två sistnämnda delprojekten av praktiska skäl var förlagda till Foteviken, införskaffade Foteviken en 50-personersbuss som varje dag hämtade upp och lämnade i Malmö. På detta sätt slapp deltagarna betala färdkostnaderna.

Hela projektet med alla sina delar visade sig vara mycket lyckat och i stort sett alla deltagare var positiva och intresserade att lära mer för att gå vidare i livet. Detta visade sig inte minst i närvarofrekvensen som var bland den högsta jämfört med andra dåtida arbetsmarknadsprojekt.

Vid årsskiftet 2000-2001 konstaterade Malmö stads Utbildningsförvaltning att: ”Totalt har 300 personer deltagit i projektet. Av dessa har i genomsnitt 50 procent fått arbete, startat eget eller gått vidare till reguljär utbildning.” Projektet var alltså klassat som ett av Malmös bästa arbetsmarknadsprojekt för långtidsarbetslösa.

Vad var då den samlade prislappen för Malmö Kogg samt det efterföljande projektet med ett Koggmuseum och årliga seglingar? Hur mycket har detta kostat Malmö stad? I Sydsvenskan har i januari 2013 figurerat fantasibelopp på 140-150 miljoner kronor. Det är inte första gången man ser höga siffror från denna källa. För några år sedan var beloppet från samma tidning ca 111 miljoner. Efter undertecknads nu gjorda genomgång av officiella papper i ärendet, av Malmö stads egna rapporter samt av Fotevikens aktuella konton kan den gällande prisbilden presenteras nedan. Inte överraskande överensstämmer denna inte alls med dagstidningens uppgifter.

1998	1 448 000
1999	7 781 788
2000	8 889 505
2001	6 992 000
2002	4 707 000
2003	3 780 000
2004	8 888 555
2005	5 700 000
2006	1 200 000
2007	3 830 000
2008	3 891 500
2009	3 840 958
2010	1 668 000
2011	1 349 400
2012	1 274 400
Totalt	**65 241 106**

Under året 2004 i tabellen ovan har redovisats en hög siffra. Denna beror på två orsaker. I summan ingår driftskostnader på sammanlagt 5 603 555:- som delvis härrör från år 2003. Snittkostnaden för driften under åren 2003 och 2004 är alltså 4 691 778:-. Övriga kostnader under år 2004 var dels för färdigställandet av koggarna (900 000:-), dels för att bygga upp Koggmuseet (2 385 000:-).

Den genomsnittliga årskostnaden för projektet under de femton år det bedrivits har varit:
Under byggperioden: 5 749 500:- per år
(totalt 34 497 000:-)
Under museiperioden: 4 010 842:- per år
(ej inräknat lokalförändringar)
Efter museiperioden: 1 430 333:- per år

Vad det gäller byggperioden åren 1998-2003 ska givetvis en viss mindre summa läggas till för Malmö stads arbetsmarknadsavdelning som handhade det administrativa arbetet med de långtidsarbetslösa. Ovan upptagna kostnader för byggperioden innefattar allt från fyra arbetsledare och kostnader för bodar, maskiner, all material till skeppen etc. Här ingår också kostnader för fyra utbildningsledare, externa kursledare, material etc. för de två delprojekt som också ingick i projektet. Totalt berördes fram till år 2003 mer än 300 långtidsarbetslösa.

Vad det gäller museiperioden 2004-2009 kan det konstateras att museet drog en stor publik, inte minst från internationellt håll. I den årliga kostnaden låg också underhåll av skeppen samt att 60 skolklasser från Malmö varje år skulle få dels undervisning på museet om medeltiden, dels samtliga få företa en sjötur med den lilla koggen. Detta var mycket uppskattat av Malmö skolor.

Vad gäller perioden efter museet ingick i den årliga kostnaden underhåll av skeppen samt fortsatt samma storlek på de pedagogiskt paket som gällde undervisning och sjöturer för Malmö skolor (60 + 60). När det stora skeppet besökte annan hamn skulle man dessutom, som tidigare, föra Malmös flagg och marknadsföra Malmö. Under dessa år har tiotusentals besökare varit ombord på den stora koggen när denna gjort sina ”sjötogter”. Här kan bara nämnas några, t.ex. det stora veteranskeppsarrangemanget i Rostock där Malmökoggen agerade flaggskepp i spetsen för den hamnparadsegling som uppskattningsvis beságs av 300.000 personer. Eller varför inte veckobesöket i Visby under Visbyveckan då skeppets beságs av tiotusentals människor. Senaste arrangemanget av många var vid Amalienborg hösten 2012 då skeppet ingick i de stora medeltidsdagarna i Köpenhamn med tusentals besökare.

Malmö stad har, som visats ovan, i sina två koggar en unik kulturhistorisk företeelse som är en värdig samlad symbol för Malmö som den stad med mångkulturella rötter den alltid varit. Malmö har nämligen alltid haft sina viktigaste kontakter över haven och dess befolkning och dess kultur har på detta sätt hämtat inspiration utifrån alltsedan Hansan tid. Sjöfarten med koggar har varit en förutsättning för Malmös uppkomst men koggarna i sig är också en innovation som man under 1100-talet troligtvis hämtat från arabisk skeppsbyggnadsteknik.

Att avhända sig koggarna skulle vara kapitalförstöring då skeppen måste avyttras för en troligtvis mycket billig peng som inte alls svarar till nedlagda kostnader. De siffror som presenterats i pressen har gjort att man lätt kan inbilla sig att se koggprojektet som ett projekt med en galopperande kostnadsbild. Som visas ovan är så inte fallet. Kostnaderna per år har successivt minskat.

Sedan många år tillbaka har koggarna en förening knutet till sig. Medlemmarna i denna förening, som är öppen för alla intresserade, brinner verkligen för skeppen. Man träffas två gånger i veckan för att medverka i planering, underhåll, undervisning, segling etc. Under seglingssäsongen är det denna förenings medlemmar som bildar den nödvändiga stommen för skeppens bemanning.

Foteviken 19 mars 2013

VIKINGARNA KOMMER!

Den 14 mars var det kallat till ett stort möte på Fotevikens Museum. Öresundsregionen har nämligen fått upp intresset för begreppet "Vikingar". Detta är inget nytt för många av oss, inte minst Fotevikens Museum, som i snart två decennier arbetat med detta internationellt gångbara begrepp. "Vikingar" är ett viktigt internationellt begrepp i turistsammanhang för den nordiska kulturen - turismen som ju är en av våra största nationella intäktskällor.

Samverkan mellan Kultur Skåne och danska partners på andra sidan Öresund lade grunden för detta nyvaknade intresse. Det är nog ingen överdrift att våga påstå att just danskarna har varit betydligt bättre på att sälja in och profilera sitt äldre kulturarv jämfört med oss svenskar. Att då just begreppet "Viking" har en internationell slagkraft har varit känt länge i Danmark. Nu vill också Skåne – i det gemensamma Öresundstänkandets regi – stiga på vagnen – eller ska vi säga det mera tidsenliga drakskeppet.

Mötet på Fotevikens museum var avstampen för en Vikingasatsning på Söderslätt med många lokala intressenter.

Tillsammans med ett antal intressenter försöker bl.a. Fotevikens Museum nu få till stånd ett slagkraftigt nätverk som kan utveckla konceptet "Vikingarna kommer" till något mycket attraktivt för både boende i regionen såväl som för den internationella publiken.

Det hela började faktiskt redan i höstas då Fotevikens Museum och Trelleborg gick samman i ett Leader Söderslättprojekt med huvudsyfte är att undersöka förutsättningarna för att på Söderslätt skapa ett kraftfullt nätverk med "Viking" som en sammanhållande kärna. Strax norr

Brita Zetterberg Blom och Bengt Johansson från VisitUppland, Marcus Middleton från Trelleborg och Björn M Buttler Jakobsen från Fotevikens Museum under ett planeringsmöte om vikingar på Vellinge kommunhus.

om Söderslätt ligger ju också det på vikingaupplevelser rika Lund och Uppåkra. Området är också bokstavligt talat en inkörsport för utländska turister söderifrån till Sverige. Just långväga turister kommer helt säkert att spela en allt större roll i framtidens Skandinaviska turistflöden. Redan märks t.ex. att kinesiska turisters intresse ökar markant.

Under projektarbetet togs kontakt med Visit Upplands turistorganisation vilka också börjat skapa ett nätverk för att profilera sitt vikingaområde. Uppland har ju, liksom Öresundsområdet, mycket intressanta saker att visa upp från vikingatiden, både museisamlingar, fornlämningar och runstenar samt arkeologiska friluftsmuseer. Både Uppland såväl som Öresundsregionen har dessutom den fördelen att ha en internationell storflygplats. Med sikte på den kraftigt ökande turistströmmen av inte minst kineser och andra grupper från Asien kan begreppet "Viking" få en otrolig slagkraft inför en helt ny målgrupp.

Så plötsligt kom för en dryg månad sedan en invitation till Fotevikens Museum från Kultur Skåne om ett samarbete med Öresund Event Center som vill lyfta fram just vikingarna i Öresundsområdet. Nu började hjulen rulla allt snabbare. Plötsligt fanns i det aktiva nätverk som var under uppbyggnad organisationer som Wonderful Copenhagen, Visit Denmark, Kultur Skåne, Leader Söderslätt, Söderslätts museinätverk, Visit Uppland m.fl.

Mötet den 14 mars i år var ett första initiativ i syfte att få med hela Söderslätt på konceptet "Vikingarna kommer". Ett sextiotal deltagare från organisationer, näringsliv och kommuner möttes på Fotevikens Museum för att få information men också för att hålla en inledande brainstorming om vad man kunde göra utifrån sina egna olika lokala förutsättningar. Mötet blev otroligt kreativt och visar vilken kraft och kreativitet som det finns hos lokala kulturaktörer.

Nu går vi vidare med kraftig medvind i de fyllda vikingaseglen! Den internationella organisationen **"Destination Viking"** kommer att närvara vid det stora möte som kommer att avhållas på Fotevikens Museum den 12 april.

Planeringen av olika aktiviteter och nätverksbyggande mellan olika vikingasatsningar i Öresundsregionen och Uppland.

Förhoppningsvis kan då en underavdelning av denna organisation bildas, ”Destination Viking Öresund”. Redan dagen innan är man i Stockholm för att tillsammans med Visit Uppland och representanter för Öresundsområdet uppvakta berörda kulturmyndigheter.

Inför mötet på Fotevikens Museum har Öresund Event Center inbjudit en mängd organisationer och föreningar runt Öresund att ingå i det nya vikinganätverket:

Kultur Skåne, Visit Denmark, Wonderful Copenhagen, Östdansk Turisme, Trelleborgen i Trelleborg, Fredriksund Vikinger, Vikingeborgen Trelleborg, ”Da Danmark blev til”, Gerlev Legepark, Kalundborg Museum, Kulturen i Lund, Lunds Universitets Historiska Museum, Lyndby Maritime Försögscenter, Malmö museer, Danske Nationalmuseet, Naturpark Åmosen/Fugledegård, Sagnlandet Lejre, Turism in Skåne, Vikingeskibsmuseet i Roskilde.

Vad är Öresund Event Center?
Öresund Event Center drivs som ett treårigt EU-finansierat Interreg-projekt med en samlad budget på ca 1,7 milj. euro. Det administreras av ett sekretariat placerat hos Wonderful Copenhagen, som är leadpartner, medan Event in Skåne är koordinerande partner. Region Hovedstaden, Region Skåne och Region Sjælland bidrar till projektet, bl.a. med medarbetare, och därutöver består Öresund Event Center av en rad kommunala och regionala partners på både den danska och den svenska sidan.

Syftet med Öresund Event Center är att främja hållbar ekonomisk tillväxt och ökad marknadsföring av regionen genom att understödja och ge service till existerande regionala och kommunala eventorganisationer på båda sidor om Öresund och samarbeta med andra relevanta aktörer. **Du finner mer här!**

Redan i sommar kommer ett antal stora Vikinga arrangemang att hållas i Öresundsregionen. Så här ser listan ut i dagsläget:

25/5	Trelleborgen i Danmark - vikingkamp
1/6	Fredriksund - vikingkamp
20-23/6	Fredriksund - vikingamarknad
21/6-14/7	Fredriksund - vikingateater
22/6	Nationalmuseum Köpenhamn – vikingamarknad
25-30/6	Fotevikens museum - vikingamarknad
2-7/7	Trelleborgen i Trelleborg - vikingamarknad
12-21/7	Trelleborgen i Danmark - vikingamarknad
20-31/7	Roskilde - Korsör – seglats med ett flertal vikingaskepp
4/8	Fotevikens museum - vikingkamp
17/8	Trelleborgen i Trelleborg - vikingkamp

Möte på Fotevikens Museum med representanter från de museer som i sommar kommer att väcka liv i vikingen i Öresundsregionen.